

OLAV

Redaksjonelt, s. 2

Moralsk immunsvikt

Gunnel Vallquist, s. 3

Russlands kirke 1000 år

Nguyen van Hien, s. 6

Vietnam — ideologisk slagmark

Kari-Mette Eidem, s. 10

Daglig liv i menigheten

Hanne Berentzen, s. 14

Olavsfest i Las Rosas

Blikk på tiden, s. 24

Kongen i våre hjerter

ST. OLAV

Moralsk immunsvikt!

Norges Katolske Kvinneforbund kom under sitt landsmøte i Tromsø nylig med en uttalelse – referert i dette nummer av bladet – der det uttrykker bekymring over de høye aborttall i vårt land og over en del av de virkemidler som er kommet inn i abortdebatten her hjemme i den siste tid. Mot denne bakgrunn slår forbundet til lyd for seriøs, ansvarsfylt, nyansert debatt om et «bokstavelig talt livsviktig spørsmål» hvor vårt felles ansvar og ikke minst menns ansvar i forbindelse med seksualitet og graviditet kommer sterkere inn i bildet.

Som ved de fleste kortfattede prinsipputtalelser, bør man vel også her kunne kunsten å lese nøyaktig, både på og mellom linjene: Den slags dokumenter er gjerne resultat av både tautrekking og ordstrid.

For eksempel kan virkemidler også bety noe annet og mer enn Børre Knudsen og Ludvig Nessas ketchup-dukker og barnekister: Det kan bety både talende taushet og buldrende overreaksjon. Og bekymring over virkemidler med tilhørende debatt kan bety engstelse for at midlene skal medieforstørres derhen at selve realiteten forsvinner, nemlig det etisk uakseptable i at 15.000 fostre ikke engang får sjansen til å leve opp – i vårt velstandssamfunn.

Det katolske kvinneforbunds oppfordring til fornyet og ansvarsfylt debatt er – om ikke så oppsiktsvekkende – så desto mer betimelig. Katolske stemmer er viktige i denne debatten fordi de har Kirkens klare ja til det ufødte liv som bakgrunn. Og katolske kvinner turde ha vektige ting å si om alternativet til abort nettopp ut fra sin kirkes lære og egen erfaring. Den samme kirkes klare standpunkt mot bruken av kunstig prevensjon, turde gi enda en dimensjon til debatten.

De kristne kirker har, dessverre, adskillig å svare for når det gjelder fordømmelse av og manglende omsorg for «kvinner i uløkk» opp gjennom tidene. Ikke minst ut fra denne himmelropende urett og ukristelige svikt, føler mange kristne i dag at her må noe gjøres. Også denne trang til å gjøre noe, bruke omsorg og kjærlighet som virkemiddel mot de høye aborttall, turde ligge under Norges Katolske Kvinneforbunds kortfattede resolusjon.

Vårt samfunn er – med rette – bekymret over AIDS eller kunstig ervervet immunsvikt som sykdommens fulle navn lyder. Alle er klar over at det vil koste enormt, både av menneskelig innsats og økonomiske midler, å takle denne epidemien på en menneskeverdig måte. Men det spørs om vi ikke som samfunn og enkeltindivider har et like stort ansvar for å sette alle kluter til når det gjelder å bekjempe en annen art immunsvikt i vårt samfunn: Den moralske immunsvikt som gjør at 15.000 påbegynte liv årlig nektes livets rett. Det er ikke menneskeverdig – og menneskeverdet angår oss alle.

Gunnel Vallquist:

RUSSLANDS KIRKE 1000 ÅR 3

Oppmerksomheten ute i verden omkring 1000-årsmarkeringen for «Russlands dåp» er en følge av den sterke utstråling den russiske kirkelige tradisjon i den senere tid har utøvet på kristendommen som helhet, skriver *Gunnel Vallquist* blant annet i denne «jubileumsartikkelen».

Andre uken i juni var det store festligheter i Sovjetunionen i anledning av 1000-årsjubiléet for «Russlands dåp», nærmere bestemt Kiev-rikets fyrst Vladimirs og hans undersåtters kristning og dåp i elven Dnjepr. Dette regnes som den russiske kirkes fødsel og til en viss grad også det russiske rikets, «Rus».

Tidspunktet for kristendommens innføring i Rus er forresten ikke så sikkert som jubiléet forutsetter. Dels kan Vladimirs dåp ha funnet sted senere, dels – og fremfor alt – fantes det kristne i Rus allerede flere hundre år tidligere. Et brev fra patriarken i Konstantinopel til de andre østkirkelige patriarkene, dater 876, uttrykker hans glede over at det ville folket Rhos har tatt imot «den rene og ekte kristne religion» og fått en egen biskop. Man vet også at storfyrst Igors skandinaviskættede enke Olga, eller Helga som hennes nordiske navn lyder, regjerende fyrstinne i Kiev, ble døpt i Konstantinopel på 950-tallet.

Vladimirs konversjon var vel først og fremst politisk betinget; han strevde for å oppnå politisk balanse mellom sitt eget rike og det mektige Bysants. I tiden forut for sin dåp hadde han slett ikke vist seg som noen venn av kristendommen. Men

etter sin omvendelse styrte han sitt rike i en helt ny ånd: Blant annet lot han organisere en form for sosialhjelp som først langt senere ble utviklet i Vest-Europa, og han opphevd dødsstraffen, noe som var enestående på den tiden.

Den russiske Nestor-krønikes beretning om Vladimirs omvendelse til den bysantinske kristendomsform er kjent: Han sender utsendinger i flere retninger for å få rede på hvilken religion som er den beste. Om de muhammedanske bulgarer ved øvre Volga rapporteres det at «hos dem råder det ingen glede, bare dysterhet og en ubehagelig stank». Hos tyskerne var de tilstede ved flere gudstjenester, men «de fant ingen skjønnhet der». Denne omtale forundrer når man tenker på at dette var den gregorianske sangens storhetstid, men skal vi dømme etter det moderne gregorianske forskning sier, så må det ha lydt ganske forferdelig. I Bysants derimot fant Vladimirs utsendinger «en slik skjønnhet at vi ikke finner ord for den. Vi visste ikke om vi befant oss i himmelen eller på jorden».

Gudstjenesten skulle da også bli selve nerven i den russiske kristendom. Den er ikke bare vakker, men inneholder dessuten en stor rikdom

av tekster, både lyrikk og prosa, tekster av kirkens største teologer og mystikere. Siden de fremføres på folkespråket – hvor begripelig kirkeslavisk er for nåtidens russere kan dog diskuteres – gir gudstjenesten også, selv om man ser bort fra prekenen, kvalifisert religionsundervisning. I Sovjetunionen er undervisning av barn og ungdom utenom gudstjenesten forbudt; at den kristne tro likevel har kunnet overleve, er sikkert først og fremst den bysantinske liturgis fortjeneste. Betegnelsen bysantinsk innebærer ikke noen rigid uforanderlighet: Den liturgi som russerne mottok fra Konstantinopel, er gjennom århundrene blitt beriket av russiske hymnediktere, og melodiskatten omfatter en rekke hjemlige tradisjoner.

Gjennom lange tidsrom kom Russlands kirke til å leve i isolasjon, først og fremst i tatarinvasjonenes århundre. I 1240 ble Kiev erobret, og sentrum både for fyrstemakt og kirke ble flyttet nordover, først til Vladimir, så, omkring 1325, til Moskva. Da Russland igjen etter lang kamp frigjorde seg fra tatarveldet, spilte kirken en meget aktiv rolle for det nasjonale samhold og deretter for gjenoppbyggingen av samfunn og kultur.

Litauen: gjenåpning av en berømt kirke

«Fredsdronningkirken» i byen Klaipeda i Litauen vil bli gjenåpnet 1. juli. Kirken ble bygget i 1950-årene, men ble like etter åpningen konfiskert av sovjet-myndighetene. Kirketårnet ble ødelagt, og kirken ble tatt i bruk som konsertsal.

CATHOLIC HERALD

Økumenisk sensasjon

Etter 75 år får de tyskrussiske lutheranere endelig en salmebok. Den blir utgitt nå på vårparten av Moskvas ortodokse patriarkat med et første opplag på 10.000. Den protestantiske avisen «Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt» betegner det som «en økumenisk begivenhet» at den russisk-

ortodokse kirke utgir en luthersk salmebok.

Pastor Harald Kalnin, Riga, superintendent for over 450 menigheter og grupper av tyske lutheranere, redigerer boken som han håper vil øke samhörigheten mellom de tyskspråklige menigheter i Sovjetunionen.

KNA

4

Etter konsilet i Firenze i 1439 da Romas og Konstantinopels kirker – stillet overfor «tyrkertrusselen» – forsøkte å komme til enighet og bilegge det skisma som var blitt fullbyrdet i 1054, erklærte den russiske kirke seg autonom i forhold til Konstantinopel. Moskva betraktet seg heretter stadig mer som ortodoksens sentrum, «det tredje Roma», siden Konstantinopel, «det andre Roma», hadde sviktet ortodoksien gjennom avtalen i Firenze. Etter at Konstantinopel var falt i tyrkernes hender, ble den russiske kirkelige messianisme ytterligere forsterket, og endelig, i 1589, ble det opprettet et selvstendig russisk patriarkat. Moskva ble således det femte patriarkat etter Konstantinopel, Alexandria, Antiokia og Jerusalem. Symbolsk inntok det «det frafalne» Romas plass.

Kiev, det hellige Russlands vugge, fikk sin egen historie, preget av en sta streben for selvstendighet i forhold til Moskva. Kirken i Kiev opprettholdt for øvrig i langt høyere grad enn Moskvakirken forbindelsen med det øvrige Europa. I 1414 velsignet de ukrainske biskoper en egen metropolit for Kiev. Denne kirkeprovinsen ble opp gjennom århundrene hjemsøkt av skismaer, for en stor del betinget av de politiske stormer som raste over Ukraina; den ble slitt og oppdelt mellom tsarveldet og den polsk-litauiske makt, og lå i stadig kamp for sin selvstendighet.

Kirken i Russland skulle bli rammet av ytterligere splittelser. Ved midten av 1600-tallet gjennomførte

patriark Nikon en reform av de liturgiske håndbøker som var blitt forvansket under den lange isolasjonstiden. Dessuten hadde forskjellige regionale tradisjoner og riter vokset frem som truet enheten i gudstjenesteliv og tro. Men denne i og for seg nødvendige reform ble unødigg omfattende og ble gjennomført med en slik hårdhet – med aktiv støtte fra det militæret og politiet – at den vakte avsky og motstand hos mange av de frommeste. Det oppstod en sterk motstandsbevegelse under ledelse av erkepresten Avvakum; tilhengerne ble kalt «gammeltroende», «gammelritualister», «raskolniki». De ble forfulgt med ubønnhørlig grusomhet – Avvakum ble brent på bålet – men som resultatet pleier bli ved slik politikk, lyktes det slett ikke å utrydde dem; de har tvert imot levd videre, mer eller mindre under jorden, og først i den senere tid er det begynt å skje en forsoning mellom dem og den offisielle kirke.

Konflikten mellom patriarkatet og de gammeltroende reduseres ofte til detaljer som synes temmelig latterlige nettopp ved sin mangel på proporsjoner, som for eksempel skikken med å gjøre korstegnet med to eller tre fingre. En slik ting var tydelig og umiddelbart forståelig og derfor velegnet til å fremstå som symbol på hele kirkestriden, som dog handlet om adskillig mer vesentlige ting. Gudstjenestereformen handlet langt fra bare om detaljer: Den etterlot praktisk talt ikke en eneste liturgisk tekst uforandret, selv ikke de vanlig-

ste og mest elskede bønnene og hymnene. Dessuten bør hele konflikten ses i en større sammenheng: antagonismen mellom statskirkesystemet, den offisielle kirken, og en nasjonalistisk folkefromhet – en antagonisme som levde videre og fremdeles lever under skiftende former.

Stridigheter og skismaer, angrep og forfølgelser har i lange perioder vært den russiske kirkes hårde vilkår. I tillegg kommer forfallstilstander av den sort som er velkjent fra andre kirkers historie: avhengighet av verdslige myndigheter, klerikalt misbruk og pengevelde, et verdsliggjort og uvitende presteskap.

Men den kirke som ved den russiske revolusjon gikk sine hardeste prøvelser i møte, befant seg ikke i noen forfallsperiode, snarere tvert imot. En åndelig oppblomstring var begynt allerede på slutten av 1700-tallet da østkirkens klassiske tekster om bønningen og det indre liv tok til å bli utgitt, først på kirkeslavisk, senere i russisk oversettelse. Det oppstod en brennende interesse for denne åndelige tradisjon, både i lærde kretser i og utenfor klostrene og hos det fromme kirkefolk slik det presenteres av den anonyme vandreren i En russisk pilegrims beretning. Tradisjonen fra ørkenfedrene i urkirken hadde overlevet blant munkene; den store inspirasjonskilden var Athos, og derfra kom impulsene til åndelig fornyelse i de øst-slaviske kirkene. I Russland ble det såkalte staretvesenet spesielt fremtredende. Staretsene var munkker med dyp og langvarig åndelig erfaring og stor

Nye bispeutnevnelser offentliggjort i Tsjekkoslovakia

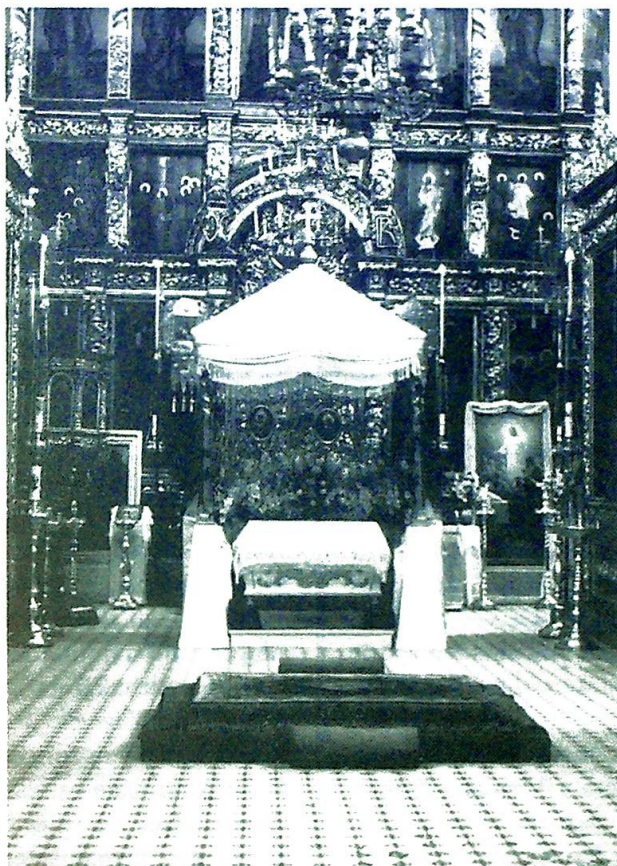
Navnene på de tre som skal fylle ledige bispe-embeder etter avtalen som nylig ble inngått mellom Vatikanet og myndighetene i Tsjekkoslovakia, er nå offentliggjort. Det er to hjelpebiskoper i erkebispedømmet Praha, Jan Lebeda og Liska (fornavnet er ukjent). Disse vil assistere kardinal Frantisek Tomasek som er erke-

biskop i Praha og kirkens overhode i Tsjekkoslovakia. Jan Sokol er utnevnt til ny biskop i erkebispedømmet Slovakia. Han har siden januar i år fungert som apostolisk administrator i bispedømmet.

Ingen av de tre nyutnevnte biskopene er medlemmer av den regjeringsstøttende og -vennlige presteorganisasjonen *Pacem in Terris*. NØP

600.000 underskrifter

Demonstrasjonene nylig i Bratislava for religionsfrihet ble slått brutalt ned av det tsjekkosllovakiske politi. Det har ført til enda mer omfattende støtte for det 31 punkters krav om religionsfrihet i landet (St. Olav nr. 4-88): til nå over 600.000 underskrifter. KATOLSK ORIENTERING

Fra Den Hellige Treenighets kirke i Pskov — kvelden for Maria Himmelfart eller Marias hensovelse som festen kalles i ortodoks tradisjon: I forgrunnen en symbolsk katafalk.

Foto: Svein Åtland.

innsikt i det menneskelige sjeleliv, de var i første rekke åndelige ledere for yngre munk, men ryktet om dem spredte seg vidt omkring, og de ble oppsøkt av store menneskeskarer, av enkle folk såvel som av fornemme og lærde. Ofte var de eremitter — helt siden 1400-tallet hadde de russiske skoger vært hjemsted for munk som i ensomhet eller i små grupper søkte taushet og stillhet. Spesielt kjent er den rad av starets som

avløste hverandre i eremittklosteret Optino i nesten hundre år frem til begynnelsen av 1920-årene. Man har sagt at alle åndelige veier på slutten av 1800-tallets Russland gikk via Optino. Hit kom Dostojevskij og Tolstoj, Solovjev og Leontjev, for bare å nevne noen.

Denne mystiske strømning inspirerte de betydelige religionsfilosof og teologer som virket i Russland i de første to tiår etter 1900: Solovjev,

Berdjajev, Florenskij, Bulgakov. Deres verk ble ført videre i eksil, først og fremst i Paris, der det ble opprettet et russisk fakultet. Derfra har russisk ortodoksi spredt seg over verden, ikke minst i Amerika. Den universelle gjenoppdagelsen av ikonmaleriet har også utgått fra Paris, den fremste foregangsmann på dette felt, Leonid Ouspenskij, døde nylig i Paris. Den russiske kirkemusikken opplever også en renessanse både i Russland og i utlandet; den har inspirert de beste av de forsøk som er gjort på å erstatte den gregorianske sang i den katolske kirke.

Slik har det seg at den russiske kirkes jubileum vies betydelig oppmerksomhet overalt i verden, og det ikke på grunn av den «markedsføring» som ellers omgir store hendelser i vår tid. Naturligvis kommer den sovjetiske turistnæring til å tjene på jubiléet, men noen propaganda fra det hold kan det av gode grunner ikke bli tale om, selv om myndighetene har vist en bemerkelsesverdig imøtekommenhet i anledning tusenårsfeiringen. Nei, oppmerksomheten og deltagelsen ute i verden er en følge av den sterke utstråling den russiske kirkelige tradisjon i den senere tid har utøvet på kristenheten som helhet. Og dette kan gi anledning til ettertanke: Hva er årsakene til en kirkes vitalitet eller dens kraftløshet? Hvorledes forholder den åndelige frihet seg til den ytre frihet? Er samfunnsmessig status til nytte eller til skade for kirken som åndelig kraft? Hva har Bibelen å si om disse ting? Og hva sier historien? ●

«Asias største bordell»?

«Det var under Vietnam-krigen at prostitusjonen dukket opp i Thailand, da amerikanske soldater kom dit for avkobling. Mange trodde prostitusjonen ville minke i omfang da krigen var over, men den blomstret.»

Uttalelsen kom fra Siriporn Skrobanek, leder for organisasjonen «Foundation for Women» i Thailand, da hun nylig deltok

ved et presseseminar arrangert av Redd Barna. Hun mener årsaken til økende prostitusjon blant annet er enkelte reisebyråers salg av sex-reiser til Thailand, og at sosial urettferdighet og fattigdommen i Thailand tvinger fram prostitusjon.

«Vi regner med at Thailand har mellom 20 og 30 tusen prostituerte under 15 år: Barn fra landsbygda nord i Thailand lures til Bangkok og tvinges til prostitusjon.» Organisasjonen «Foundation for Women» arbeider for å bevisstgjøre unge jenter på

landsbygda, et arbeid som Redd Barna støtter.

«Hva er det som gjør at menn fra den vestlige verden søker fattige kvinner i den tredje verden? Det hjelper ikke at vi jobber med å bekjempe prostitusjonen i Thailand, dere må se på egne forhold og menneskelige relasjoner i deres eget land!» sier Siriporn Skrobanek, som vil ha slutt på myten om Thailand som Asias største bordell, og at prostitusjon er en del av den thailandske kultur. Fra ARBEIDERBLADET

I min forrige artikkel (St. Olav nr. 6-88) ga jeg en oversikt over den katolske kirkes historie i Vietnam fra de første misjonærer kom på 1500-tallet og frem til dagens situasjon. I denne artikkelen ønsker jeg å la mine norske trosfeller og andre interesserte få vite mer om det som skjedde og fortsatt skjer med befolkningen i sin alminnelighet og de kristne i særdeleshet i mitt hjemland. Jeg ønsker også å underrette om myndighetenes fiendtlige virksomhet overfor paven og Roma.

Etter Den annen verdenskrigs slutt krevde mange okkuperte land, blant dem Vietnam, sin uavhengighet. De fleste kolonier i Asia ble etterhvert uavhengige, det skjedde uten store blodsutgydelser i India, Indonesia, Malaysia, Filippinene m.fl. Grunnen var at disse lands patriotiske ledere kjempet på en fredelig måte: Mahatma Gandhi, lederen for den indiske nasjonalistbevegelse, ble internasjonalt kjent for sin doktrine om ikke-vold og ikke hat som middel i politisk og sosial kamp.

Uforsonlig vold

Det er meget beklagelig at Ho Chi Minh ikke satset på Gandhis metode for å føre sitt land til uavhengighet. Dessverre valgte han en annen ideologi: «Vietnam skal bli rikt og mektig, og befolkningen skal få leve i fred og fordragelighet når vi har jaget alle våre fiender ut av landet, og når vi har likvidert alle lokale motstandskrefter.»

Når det gjaldt religionens plass i det nye samfunn, hevdet han: «Når sosialismen blir opprettet, skal alle religiøse bevegelser nedlegges i pakt

med marxist-leninistisk teori.» Tusenvis av vietnamesere i Nord-Vietnam mistet livet i årene etter 1945 da Ho Chi Minhs ateistiske og kommunistiske teorier ble satt ut i livet. I 1969 døde Ho Chi Minh, men hans ideologi virkeliggjøres nå av hans etterfølgere som har makten i hele Vietnam. Som kjent tapte Sør-Vietnam overfor kommunistene i 1975, og 1. mars 1976 ble gjenforeningen av Nord- og Sør-Vietnam proklamert.

Forfølgelse og omskolering

Forfølgelsen av og straffetiltak mot «de reaksjonære» — bekjennende kristne ble regnet til denne kategori og ansett som spesielt «motvillige» mot den nye lære — kan inndeles i flere faser. Først brukte kommunistene de gamle former for tortur som de vietnamesiske keisere i sin tid hadde benyttet mot de kristne fra 1500 til 1800-tallet. Deretter ble disse gamle fysiske torturmetoder erstattet av «åndelig tortur». Det dreiet seg om en omskolering av dimensjoner i det tidligere Sør-Vietnam: Store skog- og fjellområder ble omgjort til

såkalte «nye økonomiske soner» eller «Reformskoler». I virkeligheten var det enorme fengsler.

Fremgangsmåten var grei og effektiv. Først tvang man folk til å møte opp på spesielle steder hvor de måtte fylle ut skjemaer med opplysninger om navn, adresse, yrke, religion, familiebakgrunn, eiendeler o.l. Mange familier ble bedt om å gi husrom til «kamerater»: Hensikten var å kontrollere befolkningens virksomhet. Det ble forbudt for folk å flytte uten myndighetenes tillatelse. Høyere embedsmenn, offiserer, jurister, prester, folk med høyere utdannelse ble samlet og sendt til reformskoler «for en ti dagers tid», som det het i utgangspunktet.

Den øvrige befolkningen ble i stor utstrekning tvunget til å flytte til forskjellige «nye økonomiske soner» der de selv måtte bygge seg nytt husvære, ofte på steder med dårlig vannforsyning slik at tyfus og malaria ble vanlige sykdommer.

Den private eiendomsrett ble opphevet, og bønder, skogsarbeidere og fiskere ble tvunget til å gå sammen i statsdirigerte kooperativer.

Økumenisk konferanse vil oppheve delingen av Korea

En fast, årlig «bønnedag for fredelig gjenforening» av Korea, som har vært delt siden 1945, er et av de konkrete forslagene fra en internasjonal konferanse om frihet og rettferdighet avholdt i Sør-Korea nylig. Bønnedagen vil bli holdt 15. august, datoen for Koreas frigjøring fra Japan.

En deling av Korea ble foreslått av USA i 1945 for å muliggjøre Japans overgivelse og tilbaketrekking. Sovjetunionen var innforstått med ordningen. Nå,

over 40 år senere, er det som ble sett på som en overgangsordning, blitt permanent. «Dette er en uholdbar situasjon for den koreanske familie og nasjon, samtidig som det forårsaker en konstant trusel mot freden i regionen.» heter det i en uttalelse fra konferansen.

Konferansen var støttet av Det nasjonale kirkerådet i Korea, Kirkenes Verdensråd og Den kristne konferansen i Asia, og samlet over 300 deltakere fra over 20 land.

NØP

Lefébvre og Vatikanet

I spørsmålet om erkebiskop Lefébvre's gjeninntreden i – og forsoning med – Kirken holder erkebiskopen fremdeles Vatikanet i spenning. Blant annet dreier det seg om hvorvidt Lefébvre egenrådig skal få utnevne en ny biskop, slik han ønsker, uten pavens sanksjon. Lefébvre har uttalt at dette vil skje 30. juni.

CATHOLIC HERALD

IDEOLOGISK SLAGMARK

7

Reformskolene

Jeg vet at det ikke er god tone å fortelle om seg selv, men jeg tillater meg likevel å komme med noen av mine personlige erfaringer fra de lange fengselsperioder jeg har opplevd ved forskjellige reformskoler. Jeg tror det er nødvendig å gjøre det, slik at utenforstående lettere kan fatte – om mulig – hva slik «åndelig» tortur innebærer. Jeg håper og ønsker leserne vil tilgi at jeg bringer inn mitt eget.

For å undervise «de anti-revolusjonære» i ateismens og kommunismens teori, benyttet partiet et hardt program ved reformskolene: hardt manuelt arbeid fra kl. 8 – 17 med en halvtimes matpause midt på dagen. Fra kl. 19 – 20 underviste «instruktører» i marxist-leninistisk teori og Ho Chi Minhs lære. Etterpå gjorde «elevene» leksene sine om det de hadde lært i løpet av dagen, og de fortalte om sine tanker om «onkel Hos lære».

Jeg skal ikke gå i detalj om behandlingen av «elevene» ved reformskolene, men faktum er at helsetilstanden etterhvert ble svært dårlig. Det var mangel på mat og medisiner, og mangelsykdommer florerte. Utenlandske reportere har senere karakterisert mishandlingen ved reformskolene som umenneskelig og på linje med nazistenes metoder under Den annen verdenskrig.

I henhold til reformskolenes statutter var det forbudt for fangene å snakke om religion. Blant de 4000 fangene ved den (siste) reformskole

jeg var ved (i 1979), var det 18 prester, 2 nonner, 5 buddhistmunker, 5 jurister og 10 professorer. Det var meget vanskelig for de troende å få gå til skrifte og motta alterets sakrament: Kommunistene hadde innsatt flere «falske» fanger i hver reformskole med den oppgave å spionere på de katolske fangene.

Både prester og legfolk måtte derfor sørge for i-hemmelighet å hjelpe hverandre slik at de kunne overholde sine plikter overfor Gud. Når det gjaldt botens sakrament, bestemte prestene følgende: Hver første fredag i måneden var det felles skriftemål kl. 23, dvs. da skulle alle troende ransake sin samvittighet og bekjenne sine synder overfor Gud og få syndsforlatelse. Prester fikk som regel ikke lov til å være sammen med trosfeller i samme celleblokk. Hva kommunionen angår, ga prestene hostier til de troende han kjente godt, disse skulle igjen gi dem videre til andre. Da forfatteren av denne artikkelen – etter å ha kjøpt seg fri med penger fra sine svigerforeldre – ble satt fri fra reformskolen, hadde han fremdeles en hostie med seg.

«Patriotisk» prestebevegelse

Som nevnt arbeider regimet på flere fronter og med forskjellige taktikker for å skille folk fra Kirken. Jeg har tidligere nevnt myndighetenes fiendtlige innstilling til pavestolen. For å «nedlegge» den katolske kirke i landet, har man – etter mønster fra Kina – opprettet det jeg vil kalle et «anti-romersk-katolsk organ» under betegnelsen «Den patriotiske

prestebevegelse» som er Hanoi-regjeringens redskap. Hensikten er å skille katolikkene i Vietnam fra Vatikanet slik at det skal bli lettere å innordne dem i det kommunistiske samfunn. Ifølge pålitelige kilder er de «patriotiske prestene» enten medlemmer av kommunistpartiet eller de er sympatisører, og ifølge partiets generalsekretær er det ca. 150 slike prester i landet. Partiet har også innsatt «sine» prester i en del skjulte tjenester.

De viktigste oppgaver for disse prestene, som ledes av partiet, er å opprette «den lokale, selvstendige katolske kirke» som ikke er knyttet til Vatikanet, men til partiet; å få befolkningen til å anta en fiendtlig holdning til Vatikanet og så splid mellom det vietnamesiske legfolk og deres biskoper.

Anklager mot biskopene

Fra kilder i Nord-Vietnam har man fått vite at flere av landets biskoper ble sammenkalt til et «forhandlingsmøte» den 18. og 19. oktober i fjor for å høre myndighetene – via de patriotiske prestene – komme med synspunkter på saligkåringen av 117 vietnamesiske martyrer (som altså fant sted i Peterskirken den 19. juni i år). Myndighetene kom med klar kritikk overfor biskopene og over det de kalte «de vietnamesiske katolske lederes alvorlige feilgrep».

Feilene bestod i at kardinal J. M. Trinh van Can, erkebiskop P. Nguyen van Binh og biskop P. Huynh van Cac på egne og de vietnamesiske katolikkers vegne i et

Tillegg til kronikk og de vellykkede!

«Jeg skulle ønske det ble lettere for folk utenom de store partimaskinene å komme inn på Stortinget.» uttaler Georg Apenes, selv stortingsrepresentant, til Dagens Næringsliv. «Vi trenger noe i tillegg til broiljerne og de ufeilbarlige og vellykkede, noe som smaker av kultur. En og annen kunstner, litterat eller frifant. Noen som kan si fra når keiseren er naken. Partiene blir stadig feitere og mektigere, og det bekymrer meg.»

68-generasjonen: lite nysgjerrig

«I dag er det langt mer kontroversielt å sette opp stykker med et religiøst tema enn stykker som passer 68-generasjonens livssyn», sier skuespiller Nils Ole Oftebro til Vårt Land.

«Den generasjonen – folk som fremdeles innbiller seg at de er unge til tross for at de er rundt 45 og sitter trygt plassert i maktens posisjoner – er åndelig sett lite nysgjerrig.»

Botha's apartheid-politikk truer evangeliet

Ledere fra reformerte kirker i det sørlige Afrika har sammen med ledelsen i Verdensalliansen for reformerte kirker (WARC) på et møte i Gabarone i Botswana kommet med sterk kritikk av den politikk regjeringen i Sør-Afrika fører overfor sine naboland i nord. I en resolusjon etter møtet kommer de med enda

8

brev hadde henvendt seg til paven vedrørende saligkåringen av de 117. Etter myndighetenes mening har biskopene ikke mandat til å representere den vietnamesiske befolkning i en slik sak. Videre stilte biskopene forslag om saligkåring uten på forhånd å be om tillatelse fra myndighetene, og en slik handlemåte tolkes som uttrykk for en fiendtlig holdning til partiet; biskopene fortalte i sitt brev til paven om den nåværende vanskelige situasjon i Vietnam, og slike uttalelser mener myndighetene vil gi partiets fiender og reaksjonære i inn- og utland god anledning til å drive propaganda mot regimet og gå til politiske og økonomiske aksjoner mot det kommunistiske regimet.

Fiendtlig holdning til paven

Myndighetene har også stilt seg kritisk til paven. De hevder at paven har begått feil på to punkter:

– For det første vedtok paven saligkåringen av de vietnamesiske martyrer uten på forhånd å høre den vietnamesiske regjeringens mening om saken: Det viser at paven ringeakter de vietnamesiske myndigheter og blander seg inn i vietnamesiske innenriksaker.

– For det andre oppfatter regjeringen pavens opprettelse av «Kontor for ko-ordinering av den apostoliske forkynnelse blant diaspora-vietnamesere» i mai i fjor som en provokasjon. Kommunistene mener Vatikanets hensikt er å opprette en sterk «motstandsdyktig» vietnamesisk katolsk kirke i utlandet som vil være skadelig for det vietnamesiske regi-

Artikkelforfatteren og hans kone utenfor presteseminaret i Dalat.

met – slik de ukrainske diasporakatolikker er til stor irritasjon for de sovjetiske myndighetene.

Ifølge tidsskriftet «Actualité Religieuse dans le Monde» stiller kommunistene seg svært kritiske til den begivenheten som finner sted i Roma 19. juni i år (artikkelen går i trykken omtrent samtidig med feiringen i Roma. Red. anmrk.). De er imot at så mange vietnamesere i utlandet samles i Vatikanet og derved indirekte kommer med kritikk mot Hanoi-regimet. De frykter at vietnamesiske nasjonalister vil benytte anledningen til å heise det gamle nasjonalistiske flagget i Roma som en protest.

Ved forhandlingsbordet krevet myndighetene at de vietnamesiske biskopene skulle utarbeide et brev til

Vatikanet hvor de underretter paven om at landets katolske ledere ikke har ønsket saligkåringen og ber om at saken annulleres fordi den går mot det vietnamesiske folks ønsker. Samtlige biskoper avlo kravet – etter en to-dagers forhandlingsrunde – og henviste regjeringen til selv å ta opp saken gjennom Utenriksdepartementet eller andre diplomatiske kanaler.

Regjeringen på sin side gikk så ut med en offisiell uttalelse hvor det het at det er absolutt forbudt for befolkningen i sin alminnelighet, og katolikkenene i særdeleshet, å organisere møter av noen som helst art i forbindelse med saligkåringen, og at biskopene ikke får utreisetilatelse. Det er derfor lite håp om at biskoper fra Vietnam får anledning til å delta i

sterkere kritikk av Botha-regjeringens angrep på kirkeledere i Sør-Afrika.

— Vi ser på disse angrepene som forsøk på å isolere ledere fra sine kirker for på den måten lettere å kunne uskadeliggjøre dem. Vi er meget bekymret for denne utviklingen — ikke bare på grunn av den fare denne strategi setter våre ledere i, men også fordi dette er en trussel mot selve evangeliet.

— Vi gir vår støtte til kirken i Sør-Afrika som er aktiv i kampen mot det djevelske apartheid-systemet. Vi ber for den gledesdagen da rettferdighet og reell frihet kommer til dette plagede landet, skriver de reformerte kirkelederne, under ledelse av den sør-afrikanske reformerte presten Allan Boesak, generalsekretær i WARC. NØP

Ny leder for Kommissjon for rettferdighet og fred

Kari-Mette Eidem, menighetsassistent i St. Magnus menighet i Lillestrøm, har overtatt som leder — etter Knut Ruyter — for Oslo Katolske Bispedømmes «Kommissjon for rettferdighet og fred». Videre er kommisjonen blitt supplert med pastor Michel Beckers fra St. Olav menighet i Oslo.

denne store religiøse og historiske begivenhet i Roma — med mindre de vietnamesiske ledere i siste øyeblikk forandrer mening . . .

Unødig fattigdom

Ifølge internasjonale statistikker er Vietnam i dag blant de fattigste land i verden, og det til tross for at landet har viktige naturlige ressurser som er gunstige for industriutvikling. Det viktigste jordbruksproduktet er ris. Mekong-deltaet i Sør-Vietnam er et av de viktigste risdyrkingsområdene i verden. Ellers dyrkes mais, sukker, kaffe, te, kokosnøtter, jordnøtter, soyabønner m.m. Som trektdyr brukes i første rekke vannbøfler. Skogbruket danner grunnlaget for betydelig gummiproduksjon foruten salg av bambus og tømmer. Landet har en lang rekke mineralforekomster, blant dem både gull og sølv, i Sør-Kinahavet er det olje- og fosfatforekomster.

Selv om vi tar de store krigsødeleggelsene med i betraktning, burde den økonomiske situasjon i Vietnam vært mindre tragisk enn den er i dag. Bl.a. har straffetiltak mot og langvarig ideologisk omskolering av folk med høyere utdanning hatt svært uheldige følger. Dessuten vet man — fra forskjellige kilder — at den vietnamesiske regjering brukte ca. 50% av nasjonalbudsjettet og nesten all økonomisk hjelp fra utlandet på å holde 140.000 mann i beredskap i Kampuchea og flere divisjoner langs grensen til Kina. Landet har en utenlandsgjeld på ca. 7 milliarder dollar. Det hører med til helhetsbildet at

landets befolkning har vært og fremdeles er svært lite villig til å arbeide for partiets kooperativer.

Ifølge en artikkel i Time har generalsekretær Nguyen van Linh innrømmet at partiet har begått feil og har mislykkes i sine økonomiske politikk under de siste to femårsplaner (1975—85). Derfor later det til at man nå vil satse på en planøkonomisk utvikling etter tillempede kapitalistiske premisser, bl.a. håper man på utenlandske investeringer.

Voksende tro

Når det gjelder religionens stilling i mitt hjemland, er det klare bevis for at den katolske kirke i Vietnam er i fremgang, og forkynnelsen av evangeliet vil fortsette til tross for forfølgelse og hindringer fra myndighetenes side. Ikke minst takket være landets trofaste og tapre biskoper,

prester og andre av Kirkens «ledere», vil landets katolske kristne følge martyrenes eksempel og bevare sin tro og utføre sine religiøse plikter.

Jeg anmoder mine norske trosfeller om å be for det vietnamesiske folk som har hatt en slik tragisk skjebne. Og vi må alle be om at de som har makt og myndighet — i Vietnam og ellers i verden — må handle ut fra den innsikt at alt i verden, også ideologier og doktriner, er kortvarig og flyktig, og at det eneste som varer i evighet er menneskekjærligheten i Jesus Kristus, folkenes frelser. Den eneste vei som fører menneskene til et liv i fordragelighet, forsoning og fred, er Guds vei — fordi Gud er kjærlighet: *Deus caritas est.*

(Artikkelen er en del forkortet.)

Landsmøte i Norges Katolske Kvinneforbund

Nærmere 40 deltagere, blant dem fire ordenssøstre, fra mange kanter av landet — hadde funnet veien til Norge Katolske Kvinneforbunds landsmøte i Tromsø i dagene 3.—5. juni. Forbundet er «paraplyorganisasjon» for en rekke lokale kvinnegrupper og enkeltmedlemmer, dertil er samtlige av landets ordenssøstre tilsluttet forbundet.

En av de viktige saker på dagsordenen var valg av nytt styre. Ny formann er Rønnaug Aaberg Andresen fra Asker og Bærum menighet, hun overtar etter Aimée Wedset som har ledet forbundet i ni år, det vil si tre perioder, og som ifølge lovene ikke kunne gjenvelges som formann. De øvrige i styret er: sr. Mette Andrésen, Oslo, Bodil Brøgger, Trondheim, Sigrid Holm, Oslo, Liv Wethe, Asker og Bærum, Sidsel Skovsrud, Oslo, Inger-Marie Steiner, Oslo, og Aimée Wedset, Oslo.

Det skal finnes en garanti . . .

«Man skal føle seg trygg og vernet og sikker på at en aldri blir skadet for man går inn i et forpliktende forhold. Det finnes så mye av den «garanti-innstillingen» i de landene vi lever i og hvor alt er så beskyttet», sier den svenske forfatter og filmskaper Marianne Ahrne i en samtale med *A-magasinet*.

«Det er så svensk – og kanskje norsk – dette at det skal finnes en garanti innebygd i alle ting. Men hva slags menneske ville man være hvis man aldri var blitt såret eller forsmådd? Om man aldri hadde hatt en stor sorg eller smerte? Det er jo i slike situasjoner man vokser.»

Kulturkollisjoner?

«Var det noen som snakket om kulturkollisjoner da europeerne reiste på sine plyndringstokter til Asia, Afrika og Latin-Amerika?» Det er Khalid Salimi som stiller spørsmålet i en samtale med *A-pressen*.

Salimi, som er leder for Antirasistisk

– Jeg vil gjerne ta dere med på en liten befarings til en menighet to mil utenfor Norges hovedstad, lød *Kari-Mette Eidems* invitasjon til deltagerne på **NORDKAT**-møtet på Mariaholm for en tid siden. Befaringen – i form av et høyst levende foredrag – var såpass givende at St. Olav mener flere bør få være med på turen. På mange måter knytter foredraget an til pastor Bernt Eidsvigs tanker om våre flernasjonale katolske menigheter i forrige nummer av bladet, men vinklingen er en annen.

Jeg vil gjerne ta dere med på en liten befarings til en katolsk menighet to mil utenfor Norges hovedstad. Ja, ikke så langt fra Mariaholm heller faktisk. Jeg vil fortelle litt om menneskene der og litt om hva som foregår.

I menigheten er det registrert 922 medlemmer fra 38 nasjoner. Halvparten av medlemmene er norskfødte.

I menigheten vår er det en sogneprest, og akkurat det er muligens ikke så veldig overraskende, men for litt over 9 år siden fant denne sognepresten ut at menigheten trengte en menighetsassistent som skulle legge forholdene til rette for alle de nye trosfellene som kom til menigheten fra utlandet: De fleste av dem var og er flyktninger.

Jeg ble ansatt i full stilling, jeg er utdannet som psykiatrisk sykepleier, konverterte for 24 år siden, er norsk, gift og har barn. Arbeidet skulle også strekke seg utover i lokalmiljøet. Den katolske menighet har det ansvar, synes vi, at den skal arbeide i

lys av evangeliet ved i praksis å ha omsorg for mennesker som trenger det, uansett tro.

Vi i vår menighet synes det er viktig å komme med tilbud, initiativ og inspirasjon på felter der det offentlige ikke har tilbud eller et apparat som strekker til. I 1979 var det ikke noe spesielt tilbud for innvandrere i vårt område.

En annen faktor som begrunner vår menighets innsats på dette området, er at etterhvert som tiden går, virker det som om sekulariseringen i samfunnet er på fremgang. Ja, jeg vil faktisk si det så sterkt at i mange kretser i Norge i dag er religionen ikke et tema, men et tabu-område.

Dette står i skarp kontrast til innvanderens og flyktingens kulturbakgrunn, – i hans land er religionen like viktig som det å puste, den er en naturlig del av hverdagslivet.

Jeg har oppdaget at også muslimer synes det er et naturlig bindeledd når de treffer et menneske som har sitt kontor i en kirke. Religionen

blir faktisk bindeleddet mellom opprinnelig kultur og ny kultur.

En innvanderer og en flyktning må være forsiktig når han kommer til et nytt land. Fra Leo Eitingers bok «En fremmed i Norge» kan vi sakse følgende ti bud:

1. bud: Du skal ikke klage, for som ikke-norsk har du ikke rett til å klage: til gjengjeld skal du lytte tålmodig og delta på dine norske bekjente når de jamrer seg over samfunnet, skattene . . .
2. bud: Du skal ikke framheve fordelene i andre land enn Norge, særlig ikke i det du selv kommer fra. Da får du bare høre: «Reis tilbake da vel.»
3. bud: Du skal bestandig opptre forsiktig, høflig, anstendig, lovlydig og klanderfritt, slik at man ikke kan finne en flekk på din vandel og uttale seg høyt om at «såanne mennesker burde

Åtte millioner fattige i Spania

I Spania lever mer enn åtte millioner under det den katolske hjelpeorganisasjonen Caritas har definert som «fattigdomsgrense». Tar man med pensjonister og arbeidsløse, kommer tallet opp i tolv millioner mennesker. Den katolske kirke i Spania driver rundt 3.000 hjelpesentre, som sykehus, aldershjem, barnehager og sentra for omskolering. I tillegg driver kirken et omfattende arbeid for å bekjempe misbruk av rusmidler. NØP

Senter i Oslo, minner oss om at det i India er mange hundre forskjellige nasjonaliteter, med språk mer innbyrdes forskjellige enn engelsk og norsk, — men snakker noen derfor om kulturkollisjoner? Dette er et nymotens begrep, mener Salimi, det ble født samtidig med at innvandringen fra den tredje verden til Europa begynte.

Abortspørsmålet i Spania

Spansk Høyesterett har avgitt kjennelse for at private sykehus kan foreta abortinngrep. Man regner med at 90.000 spanske kvinner hvert år får utført abort på «hemmelige» klinikker eller i utlandet.

CATHOLIC HERALD

MENIGHETEN

11

«Vi i vår menighet synes det er viktig å komme med tilbud, initiativ og inspirasjon på felter der det offentlige ikke strekker til,» sier Kari-Mette Eidem, menighetsassistent i St. Magnus kirke i Lillestrøm. Foto: Kay Stenshjemmet.

sendes tilbake dit de kom fra».

4. bud: Du skal med glede og uten sure miner lære deg å spise mat som du ikke er vant til, selv blodpudding og sild, og høre nordmennene kalle ditt lands husmannskost for «grisemat», «ekle skyller» osv.

5. bud: Du skal lære deg å se passe ydmyk ut uten å bli spytt-slikker, og du skal ikke ta igjen når noen kaller deg «jævla utlending, degos, nazistbølle» og liknende ting.

6. bud: Du skal prøve å glemme ditt hjemlands tradisjoner og takknemlig oppta de norske, med 17. mai, julebukker, lutefisk m.m., for de norske tradisjonene er de beste i hele verden.

7. bud: Du må forstå at du som fastboende i Norge i sannhet har alle nordmenns ulemper, men ikke deres rettigheter.

8. bud: Du må ikke glemme å være takknemlig for å bli regnet som norsk hver gang du gjør noe godt, men som utlending hver gang du gjør noe galt.

9. bud: Du skal ikke ha altfor mye fremgang eller penger, slik at du vekker misunnelse hos de nordmenn som på tross av utdannelse, gode startmuligheter m.m., ikke har klart å nå samme standard.

10. bud: Du skal ikke innbille deg at du er norsk bare fordi du er blitt norsk medborger.

Dette er en innstilling hos både

nordmenn og innvandrere, som er aktuell nok dessverre. Fra menighetens side hadde vi da to prosjekter vi synes var vettuge å arbeide for i denne sammenheng: Vi ville fremheve det morsomme, interessante og lærerike ved å kunne møtes på en kulturell møteplass, og derfor arbeidet vi for å starte et kulturhus, et senter for kulturmøtet. Etter flere års planlegging ble kultursenteret en realitet. Det har siden sin åpning i 1984 vært gjennom mange faser, — det blir administrert av tre kommuner, og de har ansatt en daglig leder på heltid.

Husets «ansikt» har forandret seg mange ganger siden vi begynte å planlegge det i begynnelsen av 1980. Målsetningen vi laget, og som fremdeles er gyldig, lyder slik: Huset skal virke utadvendt — offensivt — stimulere den kulturelle egenart hos de forskjellige nasjoner, slik at det kan formidles til nærmiljøet. Menneskene i det vil da virke som en ressurs i samfunnet, et tilbud. Alle nasjoner arbeider på lik fot.

Huset kan fungere som en informasjonsbank som kan brukes av alle grupper, og hvor opplysninger om de forskjellige nasjoners kulturer brukes som hjelpemidler og informasjon til f.eks. skolene.

Kultursenterets aktivitetstilbud kan også virke som arbeidsplass, produksjon og salg av søm, broderi, lærvesker, keramikk etc.

Kultursenteret må kunne romme utstillinger til enhver tid. (Maleri, foto, tepper etc.)

Dere forstår ikke selv hvor lykkelige dere egentlig er!

Den marokkanske dikter Tahar Ben Jelloun, som nylig var på Norgesbesøk, er den første ikke-franske forfatter som har fått den prestisjetunge franske Goncourtprisen. To av hans i alt fjorten bøker er oversatt til norsk: «Sin fars sønn» og «Den hellige natten». Det er beretninger i slekt med magien og eventyret, skriver

Arbeiderbladet, som i anledning Norgesbesøket hadde en samtale med den marokkanske forfatteren.

Tahar Ben Jelloun er av den oppfatning at mennesker i Europa er forbausende lite bevisste om den lykke de egentlig burde føle ved å leve på et kontinent fritt for krig, fattigdom og elendighet. Dere forstår ikke selv hvor lykkelige dere egentlig er, sier Jelloun, mildt bebreidende.

Evangelisering i Afrika

I en tale nylig til biskoper fra Zaire roste paven den evangelisering i Afrika som gir plass for afrikanske tradisjoner. Men paven advarte samtidig mot flerkoneri og andre forhold som ikke er i samsvar med kristent syn på ekteskapet.

CATHOLIC HERALD

12

Det skal skapes plass for utøvende kunstnere.

Kultursenteret må kunne gi service som f.eks. kursvirksomhet, men primært kurs som virker samlende for lokalbefolkningen med alle dens forskjellige kulturer. Det bør være plass for f.eks. folkedans, musikk, matlagning, søm, foto . . .

Huset må ha samarbeid med bibliotekene og ha til rådighet aviser, bøker, film, slides, video fra de ulike nasjoner.

Kontaktfamilier

Helt siden 1979 har jeg hatt en avislesergruppe. En gang i uken tar vi for oss dagens avis. Det er nemlig ikke helt lett å forstå journalistsproget. Og det er viktig å forstå hva som foregår i verden rundt en. Det viste seg at gruppen etterhvert fikk mange funksjoner. Den gav innblikk i samfunnsdebatten og var nyttig nettopp fordi: «Hva i all verden snakker vi med nordmenn om?» Det er ikke bestandig så enkelt å finne samtale-emner med kollegaer på jobben når en ennå ikke har lært sprøgets nyanser. Gruppen fortalte også hvor vanskelig de synes det var å oppnå kontakt med nordmenn. Vi startet vårt kontaktfamiliekurs, med et opplegg på fire kvelder. Etter at hver familie var introdusert med sin kontakt, har jeg fulgt opp med oppfølgingskvelder. Siden har det vært to kurs til, og fremdeles er mange familier i kontinuerlig kontakt med hverandre.

Kontaktfamilievirksomheten førte ikke bare til god kontakt mellom to

familier, men for flyktningfamilien var dette en åpning til bedre kontakt med andre nordmenn også. Etter et vellykket kontaktforhold var det lettere selv å ta initiativ til nye kontakter. For den norske kontaktfamilie var det en åpning til en ny kultur og en ny erfaringsverden.

Besøktjenesten

For å prøve nye måter å arbeide på, startet vi, første januar i år, et prøveprosjekt. Vi har kalt det besøktjenesten. Det er et prøveprosjekt for vietnamesere, kinesere og sør-amerikanere som er bosatt i to kommuner på Romerike hvor vår menighet er situert. Det er kommunene som finansierer det.

MÅLET ER Å:

Styrke det sosiale samholdet og tryggheten i kulturelt enhetlige grupper ved å:

- styrke stoltheten over egen bakgrunn,
- styrke bevisstheten om egen bakgrunn,
- styrke tryggheten over egen bakgrunn, med sikte på å fungere i det norske samfunnet, berike det og få lærdom fra de nye omgivelsene.

HVORDAN?

Ved å gå på besøk hos landsmenn, både de som nettopp er kommet, og de som har vært her lenge, for å:

- gi opplysning om norske samfunnsforhold,
- skikk og bruk,
- rettigheter og plikter,
- gi opplysning om egen gruppe i Norge og muligheter for kulturell

utfoldelse her,

- formidle kontakter,
- formidle praktisk hjelp.

HVEM VI ER?

En gruppe på fire personer fra fire forskjellige kulturer. Alle har vi taushetsplikt, og vi arbeider profesjonelt.

Jeg leder gruppen, vi møtes hver fjortende dag og utveksler erfaringer og informasjonen med hverandre.

Erfaringene til nå har vært positive, det er lettere for den vietnamesiske besøker, en sykepleier i førtiårene, å få kontakt, og han vet bedre enn f.eks. jeg hva slags informasjon han skal gi, hvordan han skal gi støtte, hvordan han skal formidle kontakter.

Som dere muligens aner etter det foregående, er vi i vår menighet opp-tatt av mangfoldet og de berikelsesmuligheter vi kan finne der.

Vi vil gjerne ta imot impulser utenfra fordi vi ikke oppfatter oss som en norsk katolsk menighet, men som en katolsk internasjonal menighet, hvor impulsene fyker frem og tilbake, hvor vi håper hver enkelt får beholde sin kulturelle forankring, og hvor vi kan dele med hverandre.

Vakre ord sier dere, men skjer nå dette i virkeligheten? Ja og nei.

Akkurat i disse dager står vår menighet foran et stort løft. Vi bygger ny kirke, og med kirkebygging følger forpliktelser. Vi må skaffe penger, mange penger. Dette arbeidet vi skal gjøre sammen, har faktisk, eller er i ferd med, å samle oss.

Vi har hatt en periode hvor det var kirkekaffe inne, samtidig som mange nasjonalgrupper stod samlet

Må vi alle drive med den samme strømmen?

Det er Fjernsynets Lise Foss som stiller dette spørsmålet i «Omkring NRK, kvartalsskrift for mediespørsmål.» Hun viser til en gjengs oppfatning: «Strømmen av korte, kvikke, varierte og nyhetspregede program vil bare øke. Det vil folk ha, og det skal vi gi dem... Seerne vil ha tett-pakket program dognet rundt, og vi må

følge med... Det er først og fremst seere vi vil ha, og da må vi følge med strømmen.

Eller må vi det — alle sammen? Hva om noen av oss brøt ut og begynte å stille spørsmål om denne strømmen er den eneste riktige veien å følge for fremtidens fjernsyn i Norge?

Spørre om det ikke også burde være vilje og plass til det utdypende dokumentarprogrammet med mulighet for etter-

tanke og medskaping fra seerne. Jeg vil stille slike spørsmål og være kjerringa mot strømmen.» skriver Lise Foss.

«Hvem og hva er det som bestemmer at seerne ikke liker å få tid til ettertanke — til å dvele, til selv å finne svarene? Og er det egentlig sant at folk vil vekkes, sette i gang tenkemekanismer for så raskt å bedøves igjen?»

En «ny» Jeanne d'Arc?

13

ute på kirkebakken, sommer som vinter. Men etter at vi begynte å selge smakebiter av mat fra forskjellige land under kirkecaffen, har det igjen blitt liv og røre, mennesker og bråk.

Vi har katekese for barn og ungdom hos oss, som i de fleste andre menigheter skulle jeg tro. Men vi fanger ikke opp barn fra nasjonale grupper som har sin egen katekese for sine landsmenn. Her er jeg litt delt. På den ene side skjønner jeg behovet for og nytten ved å bestrebe seg på å beholde sin egen nasjonale identitet, på den andre side: Hvordan skal vi beholde andre generasjons flyktninger og innvandrere hvis de ikke finner trygghet og tilhørighet i menigheten i sitt eget nærmiljø?

Jeg vil avslutte med å si at det å tilhøre vår internasjonale kirke er et meget stort privilegium. Jeg pleier å si at mine barn har fått en ekstra gave ved å kunne vokse opp i møtet med barn fra flere kulturer.

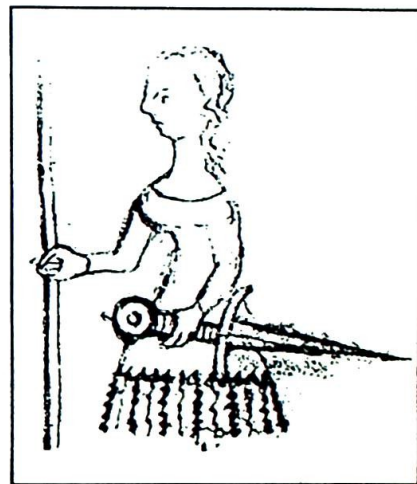
Jeg tror at hvis vi fanger opp impulsene fra denne smeltedigel — blir vi selv rikere mennesker, og jeg tror det virker som en ressurs i samfunnet rundt oss hvis vi kan formidle vår stolthet over å tilhøre denne kirken. Jeg tror det gir trygghet til de nye trosfeller som kommer hvis vi ønsker dem velkommen og hjelper dem å finne seg tilrette.

Dette er lettere i en liten, oversiktlig menighet som vi har. I små menigheter har vi en sjeldent god mulighet til å ta vare på hverandre. Og det er vel meningen i vår livsførsel at vi skal ta vare på hverandre?

«Mennesker i vår tid må ha et voldsomt oppdemmet behov for religion, for kontakt med livsmysteriet. Et behov som er helt neglisjert i våre samfunn». Sier vår unge skuespillerinne Juni Dahr, som har hatt suksess ved Bergens-festspillene med sin egen tolkning av Jeanne d'Arc. Denne en-kvinne-forestillingen — «Vision through fire» — har hun utarbeidet sammen med amerikaneren John Morrow, og forestillingen har tidligere fått lovord både i New York og i Los Angeles.

«Jeg måtte finne ut hva det er som gjør en jente så sterk som Jeanne d'Arc.» sier Juni Dahr, «så hel som menneske, så brennende engasjert at hun er villig til å ofre livet. Jeg har kastet meg over all den litteratur jeg kunne finne om bondejenta fra Orleans. Satt på biblioteket i Bergen og leste blant annet rettsreferatene fra 1430. Hvordan den 18 år gamle jenta der svarte for seg overfor et tribunal på 60 prester, var ganske enkelt imponerende...

For meg fremstår hun først og fremst som et menneske av kjøtt og blod, som gjorde det hun trodde på... Jeanne d'Arc var en enkel bondejente, sterkt knyttet til naturen, til dyr og vekster. Og nettopp dette aspektet, kampen for livskvalitet, er lett gjenkjenlig. I USA opplevde jeg en overraskende sterk respons på forestillingen min.» sier Juni Dahr. Som er glad for at publikum ikke ser ut til å ha problemer med å følge med i forestillingen, som foreløpig har vært spilt på engelsk. «Men jeg har planer om å oversette den til norsk. Drømmen min er å kunne reise rundt i landet med en norsk Jeanne d'Arc. Kunne spille henne i Lofoten på det ytterste fiskevær. Der ville de ha sans for hennes forhold til naturen.»

Illustrasjon fra *Kvinnenes Kulturhistorie*, Universitetsforlaget 1985: Portrett av Jeanne d'Arc fra prosessen i Rouen, nedtegnet i marginen av en protokoll av rettskriveren. Archives Nationales, Paris.

Flere anmeldere har ment at forestillingen nedtoner Jeanne d'Arc's gudstro som forklaring på hennes handlinger. «Det er noe John Morrow og jeg har diskutert svært nøye.» sier Juni Dahr. «Vi synes selv at vi legger vekt på Jeanne's gudstro, men samtidig er det nok riktig at vi har nedtonet den noe. Ingenting er så vanskelig å godta for moderne mennesker som ordet Gud og begrepet gudstro. Mange rykker tilbake når de hører dem, og tar nesten anstøt.» «Ja, vi merker negative reaksjoner bare vi våger å nærme oss et så uvant begrep i dag.» sier John Morrow, som fulgte «Vision through fire» til Bergen. «Men i samtaler med publikum har jeg også opplevd at nettopp tro og usvikelig engasjement er spørsmål som opptar mange, men som de ofte finner det svært vanskelig å gi uttrykk for.»

Fra NATIONEN og ARBEIDERBLADET

Et førtiårs-«jubileum»

Det var i 1948 at det sør-afrikanske nasjonalistpartiet gikk til valg på apartheid-systemet – og vant valget. Apartheid har derfor nå kunnet feire sitt førtiårs-«jubileum».

Øistein Tvetter, ved Diakonhjemmets internasjonale senter, har i en årrekke fulgt utviklingen i Sør-Afrika. I et radioprogram nylig uttalte han at jubilenten viser tydelige tegn til en 40-årskrise. Boernes ideologi er i oppløsning, sa Tvetter, og

viste blant annet til at stadig flere unge teologer innen den hvite boerkirken vender ryggen til ideologien og har kraftige oppgjør med selve grunnlaget for hele apartheid-systemet.

De hvite påberoper seg jo kristen tro og lære som grunnlag for hele denne avskyelige ideologien, sa Tvetter, som kunne fortelle at det blir stadig flere som på et teologisk grunnlag tar et oppgjør med apartheid.

Fra «DEN VIDE VERDEN» i radioens P1

Kirken vil ha sanksjoner mot Sudan
Kirkene i Sudan støtter økonomiske sanksjoner mot regjeringen i Khartoum «dersom dette kan medvirke til fred i landet», sier generalsekretæren i Det sudanske kirkerådet, Ezekiel Mutjok, i et intervju med det Nairobi-baserte pressebyrået APS.

Bakgrunnen for å gå til dette skrittet er, ifølge Mutjok, regjeringens negative

14 Hanne Berentzen:

Olavsfesten i Las Rosas

Det går mot Olsok, så hvorfor ikke følge med *Hanne Berentzen* på en tur til en økumenisk Hellig Olav-feiring på Gran Canaria?

Jo, De leste riktig: I oktober i fjor var det for sjette år på rad økumenisk feiring av Hellig Olav og Vår Frue av Las Rosas på solskinnssøya der syd. Mange ildsjeler står bak, fremst blant dem «norsk-kanarieren» Didrik (Dick) Haugeberg og «rosekunstneren» Carmelo Gil Despino.

GRAN CANARIA: Kirkeklokkene ringer. Ungguttene fra Agüimes har overtaket i brytekampen, mens bukene til Juan Pérez Calletano gresser fredelig i bakgården. Bukkekampen ble avlyst. Solens siste stråler gir skyene over havet en dramatisk effekt. Det er fiesta i landsbyen Las Rosas.

Kirkeklokkene ringer. I håndarbeidssenteret El Molino sitter Blas og kameraten og plukker store kurver fulle med rosenblader. Foran alteret står tusener av røde og gule roser klar til velsignelse. 25.000 roser gir en egen duft til festen for Hellig Olav og Vår Frue av Las Rosas.

Kirkeklokkene ringer. Vaffer med multesyltetøy går fortere enn varmt hvetebrød fra pølseboden. Spanske, norske og kanariske flagg vaier nedover gaten. Fstedeltagere beundrer avglansen av Nidarosdomen og 21 andre «saltbilder» som dekker gaten der prosesjonen skal gå. Om få timer trækker de istykker kunstverkene de laget før daggry. Olavsfesten i Las Rosas er øyeblikkets fest.

Kirkeklokkene tier. Gjennom surrende stemmer høres en sprø liten klokkelyd fra bispestaven. Gjennom folkemengden kommer biskop Kåre Støylen, de norske lutherske prestene Havgar, Monstad og Tronsen, og Nidaros Domkor. Gudstjenesten

Sterkt norsk innslag under Olavsfestingen på Gran Canaria: ved alteret prost Torgeir Havgar – som ellers er å finne ved alteret i Oslo eldste kirke, Gamle Aker – og til høyre Nidaros Domkor. Foto: Kjell Strand.

er i gang. «Nærmere deg, min Gud: Cerca de Ti, Señor», lyder det ut over landsbyen. En spansk-norsk kulturutveksling av de sjeldne. For sjette år på rad er det økumenisk feiring av Hellig Olav og Vår Frue av Las Rosas.

– Den som vil være stor blant dere, skal være de andres tjener, lyder det fra alteret under avslutningen av en kirkelig kulturuke der nordmenn er slått av undring over kanariernes generøse gjestmildhet og frodige feiring. – Kongens sak seiret da han selv led nederlag, sier biskop Støylen om Olavsdagen.

– Med Jesus vil eg fara, synger Domkoret. Gjennom åpne dører høres latter og lek og biler som suser forbi. – Mira! roper ungene: Sel!

holdning til kirkerådets gjentatte forsøk på å megle i krigen mellom det muslimske Nord- og det kristne og animistiske Sør-Sudan. — Det virker på oss som om den sittende regjering ikke er interessert i dialog, hevder kirkelederen. Han retter videre sterke anklager mot vestlige og arabiske regjeringer som i stor utstrekning støtter styret i Khartoum økonomisk slik at det

er i stand til å drive krig mot sitt eget folk.

Det sudanske kirkerådet vil i nærmeste framtid ta kontakt med regjeringer og organisasjoner i flere av nabostatene for å diskutere konflikten i Sudan. — Vi vil arbeide for at regjeringer i andre land skal revurdere sitt forhold til styresmaktene i Sudan, sier Mutjok. NØP

«Fagforening» i Vatikanet?

Etter det ukeavisen *Catholic Herald* erfarer skal paven ha gått med på dannelsen av et arbeidsministerium innenfor Vatikanet. Det skal ta seg av arbeid og arbeidsforhold til Vatikanets 2.357 ansatte. Av dem er henimot 2.000 legfolk.

— Rosen er symbolet på Guds kjærlighet, sier biskopen, og velsigner rosene. Rosekunstneren Carmelo Gil Espino fra Gran Canaria og nordmannen Didrik (Dick) Haugeberg fra Karmøy takker og blir takket. Olavssenteret og El Molino er deres verk. Deres generøsitet, hengivenhet, idealisme og pågangsmot har skapt dette stedet og gitt støtet til landsbyfesten. En spansk-norsk kulturbegivenhet på solskinnsøya en uke i oktober.

— Jeg vil takke hjem til Kong Olav for at han husket oss og dette lille kapellet, sier Dick. Tre dager før hadde domprost Tron Tronsen overbragt hilsen fra Slottet.

Korguttene svinger seg. Røkelsen blander seg med damenes parfyme, brennende kjerter, eksos og menneskelukt. Folk står tett i tett utenfor kapellet. Venter. Karene med rosenbladene står klar på taket. Ringeren venter. Roser deles ut, barn og gamle får lykter i hendene. Fra fjellsiden midt imot lyser et kjempestort, brennende kors.

Da skjer det: Kirkeklokkene ringer, salutten smeller, raketter eksploderer i stjernedryss over oss. Klokkene ringer med melodi, ringer i sugende rytme, gir seg ikke. Trompet-tonen lyder fra korpset til Den norske skolen; Ja, vi elsker.

Hellige Olav kommer glidende ut av kapellet. En norsk vikinghelgen i norsk eik, skåret i en mektig kanarisk tolkning av landsbyens tømmermann. Korsbærere, fanebærere, korgutter og lysbærere, prester og Dom-

Hellig Olav fra Las Rosas, skåret ut av en tommermann i landsbyen. Foto: Kjell Strand.

kor, skolekorps og hele folket beveger seg langsomt mot gaten prydet av saltbildene. Nå er forgjengelighe- tens time. Vognen med Hellig Olav triller over Nidarosdomens avglans.

— Ave Maria! Aaa-a. La bella Rosa, Madre mia, stevjer gamle se- ñora Rosaria. Rosenbladene drysses ut. Klokkene ringer. Vår Fru av Las Rosas trilles ut av kapellet — i all sin prakt. 20.000 arbeidstimer ligger bak den nye, gullbroderte fløyelskappen laget i El Molino. Det glittrer i tårer på Marias kinn, det glittrer i den nye kronen med gull og edle stener. Vognen er prydet med brennende kjerter og tusen hvite roser og liljer.

Hellig Olav kjører over bildet av Jomfru Maria. Jomfru Maria kjører

over Harald Hårfagre. Det knaser i salt, nøtteskall og tørkede roser. Kunsten trækkes i stykker.

— ... og ljøs yver landet strøynde, synger Nidaros Domkor.

— Olé! Vive la Noruega! roper se- ñora Rosaria. — Jeg er ingen sanger, men jeg tror på Gud. Det er derfor jeg synger, sier hun: — Hva var det nå han het? nikker hun mot vikingkongen og synger ut sin kjærlighet til San Olav.

Korpset spiller «Millom bakkar og berg» til kirkeklokkenes rytmer. Domkoret trækker over saltbildet av Olavskorset til toner fra den gamle Olavsliturgien: «Rex Olavus gloriosus». Så kommer regnet i strie strømmer. — Regnet er det eneste vi

Ikke fortie, men heller ikke . . .

Man bør ikke kritisere katolske medier for at de også formidler «de dårlige nyheter» at det finnes uenighet om lærespørsmål innen Kirken; de ville ikke være «troverdige» om de unnlot å gjøre det, sa erkebiskop John Foley, formann i Den pavelige mediekommisjon, i en tale i Nederland for en tid siden.

Men han understreket også at «selv om dissens er et faktum som skal refereres, så er det ikke en norm som bør understøttes eller et standpunkt som bør kanoniseres». Tingene skal kalles ved deres rette navn, og dissens skal fremlegges med Kirkens offisielle lære som bakgrunn. ORIGINS

Pedagogisk dominikaner

Aage Hauken er en av de frodige, mangfoldige begavelsene som holder hus i dominikanernes kloster på Majorstua i Oslo. Halve året underviser han i nytestamentlig teologi som professor i Roma. Resten av tiden er han prest, organist og kriminalforfatter i Norge.

Riktig gjettet: Han kommer fra Ber-

16

har å bringe dere, var domprost Tronsens hilsen. Vill jubel. Las Rosas har ikke hatt regn på to år, og folket vil for alltid huske det året nordmennene kom fra Hellig Olavs by med sang og regn.

Prosesjonen er tilbake. «Overveldende!» sukker nordmennene og puster ut et lite sekund.

Så smeller det. Seks raske smell så det søkker i forsamlingen. På himmelen lyser kaskader av stjerner. Fyrverkeriet er i gang, kirkeklokkene ringer. Ildkuler eksploderer i stjernedryss, oransje blir blått, gult blir rødt, stjerner eksploderer i nye stjerner. Himmelen faller ned over folket. Latteren runger, overveldelsens sukk sprer seg. Voksne ansikter blir åpne som barnefjes i uforbeholden glede.

Dette er øyeblikkets og forgjengelighetens fest – til påminnelse om korsets og kjærlighetens uforgjengelighet. Kanarisk generøsitet øses ut av gledens overflødigthorn. Domprost Tron Tronsen og prost Torgeir Havgar kommer ut på balkongen. Fyrverkeriet er over, nå lyser de velsignelsen over folket.

Men festen er ikke over. Nå begynner dansen i gatene. «Acordes» spiller heftige og romantiske spanske rytmer. En ukes fest har nådd sitt høydepunkt, nå danser voksne og barn gleden ut i varme nattetimer.

Ingen hører at klokken i stuene på El Molino slår tolv.

UTTALELSE FRA NORGES KATOLSKE KVINNEFORBUNDS LANDSMØTE I TROMSØ, 3. – 5. JUNI 1988

Norges Katolske Kvinneforbund er bekymret over de høye aborttall i vårt land; ikke minst på bakgrunn av de synkende fødselstall er dette en skremmende og tankevekkende utvikling. Forbundets hovedsyn, som tar utgangspunkt i det kristne menneskesyn, er at både lovverk og – ikke minst – praksis i sterkere grad må søke å sikre det ufødte liv.

Vi ser de høye aborttallene som en utfordring både til den personlige etikk og til samfunnets ansvar for medmennesker i en vanskelig situasjon. Vi mener også at menns ansvar for det ufødte liv bør understrekes sterkere slik at gravide kvinner ikke presses inn i en tvangssituasjon.

Vi er bekymret over en del av de virkemidler som er blitt tatt i bruk i abortdebatten her hjemme i det siste. Slike virkemidler mener vi bidrar til å svekke den seriøse, ansvarsfulle og nyanserte debatt vårt land sårt trenger om et bokstavelig talt livsviktig spørsmål.

Mye Undset i Nytt Norsk Tidsskrift

Nytt Norsk Tidsskrift har igjen kommet med et fyldig nummer (nr. 1-88). Her er – som vanlig – akademisk preget debatt, til dels riktig underholdende sådan, i denne omgang bl.a. om velferdssamfunnets mer diskuterte sider.

Men nesten 30 av nummerets vel 90 sider er viet Sigrid Undset – hun er faktisk førstemann ut med en kort artikkel som ikke tidligere har vært trykket på norsk, nemlig hennes forord til *Begegnungen und Trennungen. Essays über Christentum und Germanentum*, München 1920, som omfatter tre av hennes religiøse arbeider: *Katholsk Propaganda* (1927), *Hellig Olav* (1930) og *Svar til en sogneprest* (1930).

Størsteparten av Undset-stoffet er hentet fra doktordisputasen i forbin-

delse med Liv Bliksruds avhandling *Natur og normer hos Sigrid Undset*, en studie som har vakt oppsikt for det nye lys den kaster over et av de sentrale forfatterskap i moderne norsk litteratur. Avhandlingen vil foreligge som bok hos Aschehoug senere i år.

Disputasen ble nærmest en rendyrket kvinneforestilling med bare kvinnelige «aktører» og svært mange kvinner i den store skare tilhører som fylte Oslo Universitets gamle festsal. Nytt Norsk Tidsskrift bringer både innleggene til de to ordinære opponenter – Vigdis Ystad og Anne-Lisa Amadou – og den danske Undsetforsker Bente Heltofts innlegg ex auditorio. Liv Bliksruds svar på opposisjonsinnleggene kommer i neste nr. av tidsskriftet.

gen, byen som har fostret flere muntre og festglade intellektuelle enn noen annen norsk by.

Denne gang er Aage Hauken ute med en bok for dem som er opptatt av Jesu samtid: «Keiser, stattholder og galileer» heter en oversiktlig og populær liten fremstilling av politiske og økonomiske og kulturelle forhold på Jesu tid. Her er

karter, fakta-opplysninger, oversikter, pent satt opp for den som ønsker en bakgrunn for beretningene i Det nye testamente.

Boka er skrevet for folk flest, uten at man som leser må ha store teologiske og historiske kunnskaper for å skjønne. Dette er bra, pater Hauken! skriver signaturen «leer» i FEDRELANDSVENNER

Mange bekymringer i Vatikanet

I tillegg til mange slags bekymringer (bl.a. de økonomiske) er Vatikanet nå også bekymret over det synkende barnetallet i Italia. Og ikke nok med det: navnene Maria og Josef er ikke lenger å finne på listen over de 25 mest populære navn. Andrew og Mark har tatt deres plass. Et tvillingpar er blitt døpt Alfa og Romeo!

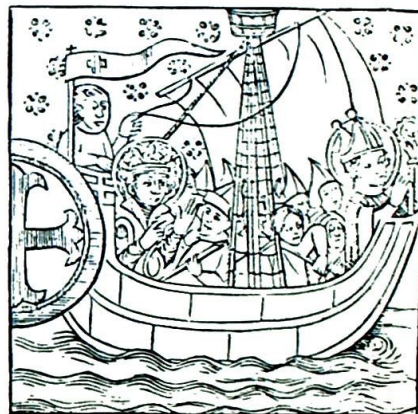
CATHOLIC HERALD

SALIGKÅRING? HELGENKÅRING?

17

Vet De forskjellen — på saligkåring og helgenkåring? Særlig det første ordet har vært ofte fremme i St. Olavs spalter i det siste.

I siste nummer av bladet *Kateket-Nytt* har biskop Gerhard Schwenzer en grei liten utredning som turde være til nytte og opplysning også for andre enn profesjonelle kateketer.

Sveriges nasjonalhelgen St. Erik på kortsøfart til Finland. Kopi av kalkmaleri fra 1460 i Gamla Uppsala kirke.

Mange lurer på forskjellen mellom saligkåring og helgenkåring. Denne forskjellen kan bare forklares på bakgrunn av den historiske utviklingen.

Opprinnelig ble de fleste helgener, særlig martyrer, spontant dyrket av de troende. Stedets biskop gav tillatelse

til denne kultus dersom det stod fast at vedkommende hadde levd et hellig liv og døde i henhold til de kristne idealer. Som ytre tegn på denne anerkjennelsen, ble de helliges levninger vanligvis utgravet (ekshumert) og bisatt i et skrin på alteret.

Noen misbruk enkelte steder bidrog til at pave Aleksander III forbeholdt seg helligkåningsretten. Dette skjedde rundt året 1181. Men siden noen biskoper fortsatte å tillate den spontane helgendyrkelse lokalt, fant man etterhvert på forskjellen mellom saligkåring og helgenkåring, den første foretatt av biskopen, den andre av paven.

På 1600-tallet ordnet pave Urban VIII prosedyren på nytt. Han bestemte følgende:

1. De helgener som ble dyrket før året 1181, kunne fortsatt dyrkes.
2. Kulter som hadde sitt opphav i årene mellom 1181 og 1534, trengte pavens tillatelse for legitimt å kunne fortsettes.
3. Ingen som var døde etter året 1534, kunne dyrkes uten at det var blitt ført en såkalt saligkå-

ningsprosess i forveien.

4. I fremtiden er alt som har med salig- og helligkåring å gjøre forbeholdt pavestolen.

I dag er det slik at en saligkåningsprosess alltid begynner på det sted eller de stedene hvor vedkommende levde og døde. Den første fasen står under biskopens ledelse. Men den egentlige prosess føres ved et eget departement (kongregasjon) i Roma.

Når en slik langvarig prosess avsluttes med et positivt resultat, kan paven foreta en saligkåring. Den salige kan dyrkes på et bestemt sted, i en bestemt region eller i et spesielt ordenssamfunn. De troende får lov offentlig å be om de saliges forbønn hos Gud.

Viser det seg imidlertid at kultus sprer seg og er av almen interesse for Kirken, kan paven foreta helgenkåringen og dermed tillate at vedkommende kan dyrkes som helgen overalt.

Hellig Olav — fra altertavlen (1514) i Värmdö kirke i Sverige.

Kirken ønsker debatt om patentering av dyr

En rekke amerikanske kirkelige organisasjoner uttrykker sin sterke bekymring over utviklingen innen genteknologi og bioteknologi. Forskningen har nå kommet så langt at man drøfter behovet for å ta patent på dyrearter som utvikles.

Nylig fikk det multinasjonale selskapet Du Pont registrert patent på en «ny» mus som er særlig motstandsdyktig overfor kreft. For tiden har Det amerikanske

patentkontoret inne 21 søknader om patentregistrering av genutviklede dyr.

De kirkelige organisasjonene mener at denne utviklingen berører grunnleggende filosofiske og religiøse prinsipper. «Det vil skape fundamentale endringer i folks oppfatning av og holdninger til dyr, som nå kan bli sett på som menneskelige oppfinnelser, i stedet for som en del av naturen og Guds skaperverk.» heter det i en uttalelse fra en konsultasjon nylig. NØP

Våpengass fremkaller fosterdød

Den sveitsiske katolske pressetjenesten KIPA melder at det på den okkuperte Gazastripen er registrert 70 tilfeller av fosterdød forårsaket av en våpengass brukt av de israelske styrker. Dette skal ha skjedd i første uken av mai, og kvinnene som ble rammet, var alle i syvende eller åttende svangerskapsmåned.

Gassen produseres i Sveits og er en mild stridsgass som er farlig for syke, gamle og gravide. NØP

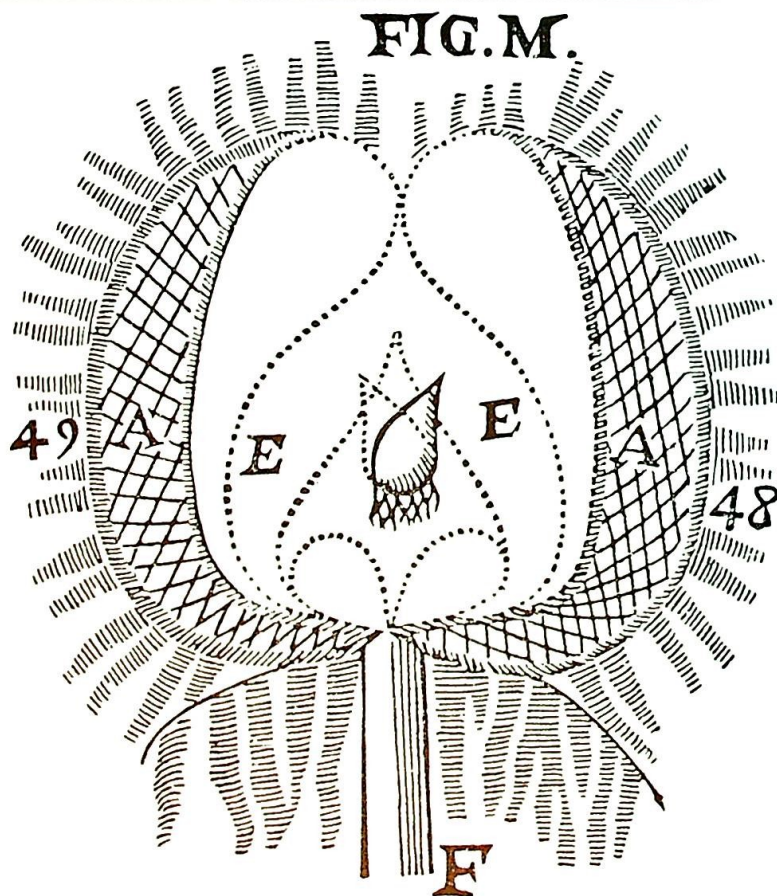
St. Olav beklager så meget at deler av *Magnus Røgers* artikkel «*Anatomen Niels Stensen*» (nr. 5-88) ble stokket om slik at teksten til dels ble ganske rotete — hvilket den nettopp *ikke* var fra forfatterens hånd. Omlegging i siste liten av deler av bladet hvor også et par illustrasjoner måtte vike plassen, etterfulgt av «harelabbkorrektur», er årsaken. Et ydmykt «*mea culpa*» fra St. Olav.

For å bøte på skaden — og skaffe klarhet — trykker vi nå både de omstokkede deler, i korrekt rekkefølge, og de «tilsidesatte», men svært så nødvendige illustrasjoner.

Hjernens anatomi

I 1665 holdt Niels Stensen en sensasjonell forelesning om hjernens anatomi mens han oppholdt seg i Paris som gjest hos Melchisédec Thévenot som senere ble bibliotekar hos Solkongen Ludvig XIV. Forelesningen varslet en ny tid i forståelsen av hjernen, et felt hvor synspunktene til Galenos (gresk lege og filosof, ca. 131—ca. 201 e.K.) for en stor del fortsatt var rådende.

I hjernen er der fire hulrom som kalles ventrikler. I dag vet vi at de er væskefylte. Galenos trodde de inneholdt luft og var sjelens sete. Han kjente til bare tre av hjernens ventrikler og plasserte de åndelige egenskapene fantasi, dømmekraft og hukommelse i hver av dem. Dømmekraften ble plassert i den ventrikkel vi idag kaller for den tredje, og siden Galenos så på dømmekraften som den fremste blant sjelens egenskaper, kalte han tredje ventrikkel for sjelens trone. I ventriklene samlet sjelens ånder, *spiritus animales*, seg og besjelet hjernen.

Illustrasjon av hvorledes Descartes antok at corpus pineale beveget seg. (Fra boken «*Nicolaus Steno, a Re-Consideration by Danish Scientists*».)

Bioteknologi — og holdninger

Politikerne må våkne og se de store utfordringer som bioteknologien representerer! Slik lød budskapet fra en Stortingshøring nylig. «Vi slutter oss gjerne til» skrev Vårt Land, som imidlertid føyde til at «kanskje er det like viktig at folk flest våkner. For visst kaller bioteknologien på både lover, regler og større bevissthet om hva offentlige midler brukes til. Men enda mer blir det et spørsmål om hvilke holdninger som preger samfunnet.»

Befolkningskontroll med menn i fokus

Helsemyndighetene i Zambia er nå i ferd med å endre strategi for å få ned befolkningstilveksten i gruvebyene i landet.

På et seminar arrangert av Den internasjonale arbeidstakerorganisasjonen (ILO) og FNs avdeling for befolknings-

kontroll ble det konkludert med at det ikke er mulig å få kontroll over den høye fødselsraten i Zambia uten å fokusere på mannen i stedet for kvinnen.

Mannlige gruvearbeidere og funksjonærer i byen Chingola skal nå gjennomgå et familieplanleggingsprogram i et forsøk på å redusere barnetallene i framtiden. NØP

Den store, franske filosof René Descartes (1596-1650) brukte i tråd med sin samtid mange av Galenos' begreper. I sin bok om mennesket, *De Homine*, utgitt posthumt i 1662, tre år før Niels Stensens forelesning om hjernens anatomi, bruker Descartes Galenos' teorier om hjernens ventrikler og spiritus animales som basis. Imidlertid hadde et lite organ i mellomhjernen med diameter som en tiøre, *corpus pineale*, tiltrukket seg hans oppmerksomhet. Descartes trodde (feilaktig) at corpus pineale stakk inn i tredje ventrikkel, og mente at den måtte være bindeleddet mellom sjel og legeme. Han forestilte seg hvorledes corpus pineale strakte seg i alle retninger inne i tredje ventrikkel for å suge opp sjelens ånder. Disse ble sammen med sanseinntrykkene fordelt videre til hjernens ulike deler.

Descartes bok ble straks gjenstand for en hissig debatt mellom filosofer, teologer og anatomer. Københavns professor i anatomi, Thomas Bartholin, uttalte for eksempel at corpus pineale var så liten at hvis den skulle være bindeleddet mellom sjel og legeme, ville det oppstå kaos.

Da Niels Stensen i sin forelesning angrep Descartes' idé om corpus pineale, var det således et innlegg i en pågående debatt.

Niels Stensens forelesning faller i fire hoveddeler:

1. Mangelen på kunnskap om hjernen;
2. Spesielle feiloppfatninger (Galenos og Descartes);

3. Behovet for nye teknikker og tilnæringsmåter;
4. Et nytt program for hjerneforskning.

Forelesningen gav en fordomsfri oversikt over hjernens anatomi som var så detaljert som det var mulig med datidens teknikk. Den begynte slik: «Istedet for å love dere en tilfredsstillelse av deres vitebegjær angående hjernens anatomi, avlegger jeg herved den offentlige tilståelse at jeg ikke forstår noe av det. Jeg ville av hele mitt hjerte ønske at jeg var den eneste som måtte innrømme dette, for da kunne jeg med tiden nyttiggjøre meg andres viten. Det ville være en stor lykke for menneskeheten om denne legemsdel, som er den mest sårbare av alle og utsatt for meget hyppige og farlige sykdommer, var så godt utforsket som mange filosofer og anatomer innbil-ler seg.»

Stensen avviste de antikke forestillingene om spiritus animales og hjernens ventrikler som spekulasjon uten rot i virkeligheten. Til Descartes' idé om corpus pineale, sa han at corpus pineale ikke kan bevege seg, at den ikke stikker inn i tredje ventrikkel, og at den ikke mottar spiritus animales eller noe annet derfra. «Spiritus animales er ord brukt av mange, men det er bare ord uten mening.»

Corpus pineale forble en gåte i århundrer, og selv i vår tid er mange spørsmål om dette lille organet ubesvarte. Vi vet imidlertid at den er et hormonproduserende organ som er med og styrer biologiske rytmer som

Niels Stensens grand-nevo, den berømte dansk-franske anatom Jacques-Benigne Winslów (1669–1760). Fra boken «Nicolaus Steno, a Re-Consideration by Danish Scientists».

for eksempel vekslingen mellom søvn og våken tilstand.

Forelesningen ble trykket, og første utgave kom i Paris i 1669. Niels Stensens grandnevø Jakob Benignus Winslów (1669–1760) som konverterte til den katolske kirke i Paris i 1699 og virket der som lege og professor i anatomi, utgav i 1732 en fremragende lærebok i anatomi: *Exposition Anatomique de la Structure du Corps Humain*. I dette læreverket lot Winslów hele Niels Stensens forelesning inngå, og som motto for boken brukte han Stensens berømte ord: «Skjønt er det vi ser, skjønnere er det vi vet, men skjønnest er det vi ikke fatter.» I bokens forord sier Winslów: «Avdøde Niels Stensens forelesning om hjernens anatomi har vært ledestjernen og forbildet for hele min anatomiske virksomhet.»

Fader Therapon er død

Archimandrit Therapon, eller fader Therapon som han vanligvis kaltes, prest i den ortodokse menighet i Norge, er død, 88 år gammel. Han kom til Norge i 1952: valgte prestegjerning i Norge fremfor «karriere» ved det ortodokse institutt i Paris hvor bl.a. Berdajajav og Bulgakov hadde vært hans lærere.

«En uvanlig fargerik og generøs personlighet, karakterfast i meningene – men også mer tolerant og ydmyk enn de fleste.» skriver Vårt Land bl.a. i sin omtale av den avholdte prest og kulturpersonlighet. Han var i alle år en ivrig talsmann for økumenikken og var respektert og elsket langt ut over sin menighets grenser.

ST. GUDMUNDS LEGAT

for unge katolikkens utdannelse, fortrinnsvis religionsundervisning, skal deles ut for skoleåret 1988/89.

Søknadsfrist: 30. sept. 1988.

Søknader til: Prioeren for dominikanerne, Postboks 5036 Maj., 0301 Oslo 3.

Winsløws lærebok i anatomi var blant de mest brukte i det 18. århundre. Det finnes minst 12 franske utgaver, dessuten mange oversettelser. Den første engelske utgave kom i 1732, og man kjenner dessuten to

tyske, en nederlandsk og syv italienske utgaver. Slik fikk Niels Stensens forelesning en stor spredning.

Det neste store sprang i forståelsen av hjernens anatomi kom først etter at formalinfiksering av vev for

anatomiske studier ble tilgjengelig i 1893. Formalin bevarer vevet og gjør det fastere uten å forandre det. Men selv i vår tid er det langt igjen før alle sider ved hjernen er fullstendig undersøkt og forstått.

Leserbrev:

Et svar til prestmunk Johannes Johansen

Jeg vil gjerne komme med noen kommentarer til prestmunk Johannes Johansens brev til St. Olav (nr. 4-88).

Det er viktig å være klar over at fader Johannes ikke taler på vegne av hele den ortodokse kirke. Han representerer *én* spesiell stemme innen denne kirke i dag, en stemme som legger særdeles stor vekt på betydningen av filioque-spørsmålet, og som gjør dette til selve hovedpunktet når det gjelder skillet mellom ortodoksien og katolisismen, hvilket virker noe kunstig. Det er neppe korrekt å se fader Johannes som representativ for ortodoksien: Det ville være på linje med å si at erkebiskop Lefëbvre er en typisk representant for dagens katolisisme.

I sitt brev skriver fader Johannes bl.a.: «Hvordan er det mulig for en biskop (dvs. paven) å ha to alternative trosbekjennelser? En ortodoks (dvs. uten «filioque») og en heretisk (dvs. med «filioque!»)» Saken er den at den katolske kirke aldri har insistert på å bruke «filioque». Når det gjelder en del øst-kirker som er til-

knyttet Roma, har paven insistert på nettopp det motsatte, nemlig at «filioque» *ikke* skal brukes. Det betyr ikke at man opererer med to trosbekjennelser: Det betyr tvert imot at en og samme tro uttrykkes *fullverdig* både med og uten ordet «filioque».

Da patriarken ba trosbekjennelsen sammen med paven, var det en anerkjennelse av at paven delte *nøyaktig* den samme tro, selv om paven vanligvis bruker ordet «filioque».

Dette ordet er derfor ingen avgjørende hindring for større enhet mellom øst og vest. Det brukes av konservative kretser innen den ortodokse kirke som et politisk middel for å hindre økumenikk.

Mitt neste punkt gjelder både Unni Klepper Joynts artikkel og fader Johannes': Det er historisk feilaktig å tale om en «splittelse» i året 1054. Ekskommunikasjonene i 1054 gjaldt enkeltindivider (paven og patriarken), ikke «Øst» og «Vest». De to parter har gradvis vokst fra hverandre når det gjelder teologi, fromhetsliv og kirkeliv slik at vi i

dag snakker om «den katolske kirke» og «den ortodokse kirke».

Siden dette ikke først og fremst er splittelse i juridisk forstand, og heller ikke når det gjelder *selve trosinnholdet*, er det særdeles vanskelig for oss å vokse sammen til én familie igjen. Mange både i øst og i vest har ikke engang noe ønske om det!

Men pave Paul VI viste hvor veien går da han i desember 1975 knelte for den ortodokse metropolit Meliton i det sixtinske kapell og kysset hans føtter ved messens slutt. Den messen ble feiret for å markere 10-årsdagen for «henvisning til glemsele» av ekskommunikasjonene fra 1054. Det er ved ydmykt å kysse sin brors føtter at den som har «Guds tjeners tjener» som høyeste tittel, viser sitt sanne «primat». Pave Paul VIs handling gir grunn til ekte håp.

Brian McNeil c.r.v.
(rektor ved Lunden kloster)

Nytt liv til en gammel klostertradisjon

At ti benediktinersøstre nå tar i bruk et tidligere cistercienserkloster i Hildesheim, det er en historisk begivenhet, uttalte biskop Josef Homeyer: En lang og rik benediktiner-tradisjon opplever dermed en renessanse i bispedømmet Hildesheim — etter et avbrekk på 180 år. KNA

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

21

25 nye kardinaler

I slutten av mai utnevnte pave Johannes Paul II hele 25 nye kardinaler. Det betyr at den nåværende pave står bak utnevnelsen av over to tredjedeler av de 120 kardinaler som har stemmerett ved et pavevalg: Kardinaler som er eldre enn 80 år, har ikke stemmerett ved pavevalg. Over halvparten av kardinalkollegiet, som etter nyutnevnelser teller 161 mann, er utnevnt av pave Johannes Paul II. Blant de nyutnevnte er bl.a. den kjente sveitsiske teologen Hans Urs von Balthasar (82 år) og den nyutnevnte erkebiskopen i Köln, Franz Hengsbach (77). «Yngstemennene» som fikk seg tildelt sin kardinalshatt under et konsistorium den 28. juni, er erkebiskop Michele Giordano av Neapel og erkebiskop Christian Wiyghan Tumi av Garoua i Cameroon, begge 57 år.

Europeerne innehar fremdeles størstedelen av de røde hatter, men deres antall er på vei nedover i takt med internasjonaliseringen av kardinalkollegiet. Latin-Amerika står for den neststørste gruppen, og for første gang i historien står Afrika på tredjeplassen og fortrenger derved Nord-Amerika ned til fjerdeplassen. Europa har 83 kardinaler hvorav 25 er over 80, og det betyr at europeerne for første gang i historien har under 50% av de stemmeberettigede ved et pavevalg — det mangler 2%.

Vatikantalsmann Joaquin Navarro-Valls sa i en kommentar i forbindelse med nyutnevnelserne at paven ved sitt valg har lagt større vekt på pastoral innsats enn på «kurie-erfaring». Kardinalsverdigheten er i mindre grad enn tidligere belønning for «kurie-innsats».

Origins

WEEKEND PÅ MARIAHOLM

Det Kateketiske Senter arrangerer weekend for kateketer og andre interesserte den 27. – 28. august 1988 over temaet

«VÅR HELLIGE ALMINNELIGE HVERDAG»

Innleder: P. ROLF ROLLEFSEN, Porsgrunn

Pris kr. 400, –

Nærmere opplysninger og påmelding (innen den 10. august) til Det Kateketiske Senter, Akersvn. 14, 0177 Oslo 1, tlf. (02) 20 72 48.

BØKER FOR DEM!

« – Jeg er meget glad for denne boken om Frans som, selv om den er skrevet på katolske premisser, har meget å si også til oss andre». Ingvar Haddal i Vårt Land om *van Doorniks: Frans av Assisi. En profet for vår tid*. Gavebok til kun kr. 38, –.

« – Desto mer prisverdig er det derfor at det lille St. Olav Forlag på nytt gav ut *Mauriacs* selvbiografiske «*Min tro*», het det i Vårt Land i en omtale skrevet av Alf van der Hagen. Boken koster bare kr. 50, –.

« – Det er derfor en hel begivenhet at vi for første gang på norsk har fått en bok med hans egne skrifter» skrev Ingebrigt Dahle i Drammens Tidende da *Frans av Assisis skrifter* kom på norsk. Vakker bok, innbundet, illustrert, kr. 72, –.

– Dette engelske middelalderskrift hører hjemme i en stor europeisk tradisjon som på det nærmeste ikke har eksistert i dette land. Ethvert oversatt bidrag får man ta imot med takk». Håvard Rem i Aftenposten om «*Innhyllet i kjærlighet*» av Julian av Norwich. Vakker liten bok, kun kr. 65, –.

St. Olav Forlag ville vært et rikt forlag om glimrende kritikker ga gode inntekter. Men det er *salget som gir penger til nye, glimrende bøker*. Vi har flere bøker under arbeid, De kan hjelpe oss ved å kjøpe våre eldre bøker, de er like aktuelle i dag. Har De bøkene, så er de gode og rimelige gaver.

Besøk nærmeste bokhandel, eller skriv til St. Olav Bokhandel, Akersveien 14, 0177 Oslo 1.

St. Olav Forlag.

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Liturgisk kalender

JULI

7. Ferial. Os. 11,1–4, 8c–9.
Mt. 10,7–15.
8. Ferial. Os. 14,2–10.
Mt. 10,16–23.
9. Jomfru Marias lørdagsmesse.
Jes. 6,1–8. Mt. 10,24–33.
10. 15. alm. søndag.
Am. 7,12–15. Ef. 1,3–13.
Mk. 6,9–13.
11. Benedict, abbed.
Jes. 1,10–17. Mt. 10,34–11,1.
12. Ferial. Jes. 7,1–9.
Mt. 11,20–24.
13. Ferial el. Henrik, konge.
Jes. 10,5–7. 13–16.
Mt. 11,25–27.
14. Ferial el. Kamillus av Lellis, prest.
Jes. 26,7–9. 12. 16–19.
Mt. 11,28–30.
15. Ferial el. Bonaventura, biskop og kirkelærer.
Jes. 38,1–6. 21–22. 7–8.
Mt. 12,1–8.
16. Jomfru Maria av Berget Karmel.
Mik. 2,1–5.
Mt. 12,46–50.
17. 16. alm. søndag.
Jer. 23,1,1–6. Ef. 2,13–18.
Mk. 6,30–34.
18. Ferial. Mik. 6,1–4. 6–8.
Mt. 12,38–42.
19. Ferial. Mik. 7,14–15. 18–20.
Mt. 12,46–50.
20. Ferial. Jer. 1,1. 4–10.
Mt. 13,1–9.
21. Ferial el. Laurentius av Brindisi, prest og kirkelærer.
Jer. 2,1–3. 7–8. 12–13.
Mt. 13,10–17.
22. Ferial el. Maria Magdalena.
Høys. 3,1–4a el. 2. Kor. 5,14–17.
Joh. 20,1–2. 11–18.
23. Birgitta, ordensstifter.
Jer. 7,1–11. Mt. 13,24–30.
24. 17. alm. søndag.
2. Kong. 4,42–44.
Ef. 4,1–6. Joh. 6,1–15.
25. Jakob, apostel.
2. Kor. 4,7–15. Mt. 20,20–28.
26. Joakim og Anna, Jomfru Marias foreldre.
Jer. 14,17–22. Mt. 13,36–43.
27. Ferial. Jer. 15,10. 16–21.
Mt. 13,44–46.

28. Ferial. Jer. 18,1–6.
Mt. 13,47–53.
29. Ferial el. Martha, jomfru.
1. Joh. 4,7–16.
Joh. 11,19–27 el. Lk. 10,38–42.
30. Petrus Chrysologus, biskop og kirkelærer.
Jer. 26,11–16. 24. Mt. 14,1–12.
31. 18. alm. søndag.
2. Mos. 16,2–15.
Ef. 4,17–24. Joh. 6,24–35.

AUGUST

1. Alfons av Liguori, biskop og kirkelærer.
Jer. 28,1–17. Mt. 14,13–21.
2. Ferial. Jer. 30,1–2. 12–15.
18.–22.
Mt. 14,22–36.
3. Ferial. Jer. 31,1–7.
Mt. 15,21–28.
4. Johannes Maria Vianney, prest.
Jer. 31,31–34.
Mt. 16,13–23.
5. Ferial. Nah. 2,1–7.
Mt. 16,24–28.
6. Herrens forklarelse.
Dan. 7,9–14. Mk. 9,2–10.
7. 19. alm. søndag.
1. Kong. 19,4–8.
Ef. 4,30–5,2. Joh. 6,41–51.
8. Dominikus, prest.
Es. 1,2–28. Mt. 17,22–27.
9. Ferial. Es. 2,8–3,4.
Mt. 18,1–14.
10. Laurentius, diakon og martyr.
2. Kor. 9,6–10.
Joh. 12,24–26.
11. Ferial el. Klara, jomfru.
Es. 12,1–12.
Mt. 18,21–19,1.
12. Ferial. Es. 16,1–15. 63.
Mt. 19,3–12.
13. Pontinus, pave, og Hippolitus, prest og martyr.
Es. 18,1–10. 30–32.
Mt. 19,13–15.
14. 20. alm. søndag.
Ordspr. 9,1–16.
Ef. 5,15–20.
Joh. 6,51–58.
15. Marias opptagelse i himmelen.
Åp. 11,19–12,10.
1. Kor. 15,20–27.
Lk. 1,39–56.

16. Ferial el. Stefan av Ungarn.
Es. 28,1–10. Mt. 19,23–30.
17. Ferial. Es. 34,1–11.
Mt. 20,1–16.
18. Ferial. Es. 36,23–28.
Mt. 22,1–14.
19. Ferial el. Johannes Eudes, prest.
Es. 37,1–14.
Mt. 22,34–40.
20. Bernhard, abbed og kirkelærer.
Es. 43,1–7.
Mt. 23,1–12.
21. 21. alm. søndag.
Jos. 24,1–18.
Ef. 5,21–32.
Joh. 6,60–69.
22. Jomfru Maria, vår Dronning.
Jes. 9,1–6. Lk. 1,39–47.
23. Ferial el. Rosa av Lima, jomfru.
2. Tes. 2,1–3. 14–17.
Mt. 23,23–26.
24. Bartolomeus, apostel.
Åp. 21,9–14.
Joh. 1,45–51.
25. Ludvig, konge el. Josef av Calasans, prest.
1. Kor. 1,1–9. Mt. 24,42–51.
26. Ferial. 1. Kor. 1,17–25.
Mt. 25,1–13.
27. Monika, enke.
1. Kor. 1,26–31. Mt. 25,14–30.
28. 22. alm. søndag.
5. Mos. 4,1–8. Jak. 1,17–27.
Mk. 7,1–23.
29. Johannes Døperens martyrium.
Jer. 1,17–19. Mk. 6,17–29.
30. Ferial. 1. Kor. 2,10–16.
Lk. 4,31–37.
31. Ferial. 1. Kor. 3,1–9.
Lk. 4,38–44.

**For gudstjenester
i ferietiden
kontakt
den enkelte kirke**

Neste nummer utgis 30. august. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Årsabonnement (Norge): kr. 180,—.

Øvrige europeiske land: kr. 215,—.

Andre verdensdeler: kr. 230,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

HAR DU PROVIANtert?

Stiv
OLAV

BOKHANDEL A.S
AKERSVEIEN 14
N-0177 OSLO 1

Stikk innom før du drar.

Vi garanterer (ikke været) — men
en fin ferie med bøker og musikk!

God Sommer !!

Sommertid 16.06. — 17.8

mandag — fredag: kl. 9.30 — 16.00

torsdag: kl. 9.30 — 16.30

lørdag: kl. 9.30 — 13.30

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S. JACOBSEN-
GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider

Produksjon

VERKSTED:

Brannvaktvn. 5

Tlf. 15 34 82

Salg

UTSALG:

Grefsenvn. 105

Blikk
på tiden ((

Kongen i våre hjerter

Det får stå til! Vi våger oss på en liten omskrivning av sagaen, rettet til Hans Majestet Kong Olav: «For noen dager siden var det lørdag, herre.» Men iler med å si at det ikke ligger den minste anelse av bebreidelse i ordene, i motsetning til dengang på 1000-tallet da en skutilsvein bebreidet en tankefull kong Olav for flisespikking på søndag. Vår lille omskriving er en uhøytidelig innledning til et høytidelig gratulerer og et lykkelig hurra — et par dager post festum — for årets 85-årige «herre konge». For den femte Olav i vår kongerekke: Han som, i likhet med sin far, har gjort alt for Norge — i gode og onde dager. Gjort sin plikt med smilende trofasthet; gitt en ny dimensjon og varme til ordet kongelig her hjemme.

Velkommen! stod det på forsiden av St. Olav nr. 47-1905 (jo, vi skrev vårt navn slik, dengang), og på bildet sitter en splitter ny norsk kronprins på fars kne og pirker — såvidt — borti mors silkekjole med en sirlig liten lakksko. Bladets glede over å få en høyst levende kongelig navnebror var hel og udelt: At den nyvalgte konge har tatt navnet Haakon, «vidner til fordel for det danskfødte kongsemnes norske sindelag», men «en endnu større glede

er det for os, at han har kaldt sin søn, arveprinsen til Norges trone, Olaf.» Det knyttet an til fortiden slik bladet i utstrakt grad selv gjorde i de tider: Kongsmennenes hærrop på Stiklestad: «Fram, fram! kristmænd, korsmænd, kongsmænd!» var så å si bladets eget fra starten av — i mange år stod det på forsiden der nummer og årgang står i dag . . .

Litt mer historie før vi vender tilbake til 85-årsjubilanten: En nesten 100-årig gratulant som St. Olav må ha lov til å dvele litt ved høyst forgangne år. Allerede i oktober 1905, da det syntes å gå mot valg av den danske prins Carl til ny norsk konge, og man spekulerte på hvilket norsk kongenavn som skulle komme til heder og verdighet igjen, hadde «St. Olaf» gjort sitt syn på norske kongenavn kjent, uten omsvøp og med klart katolske (utenlandske?) undertoner: «Harald og Haakon synes vi for vor del ikke meget om: men Olaf og Magnus er vakre, velklingende navne. O, at vi snart fik høre et av disse kjære navne paa landets fader og hersker!» De to siste «navne» var helgennavn, må vite. Men Haakon ble så absolutt godtatt, det og, da det først var blitt den nye «fader og herskers» navn: Både kongens og arveprinsens navn «knytter allerede nutiden til fortiden, da Norge var anseet blandt nationerne, kanskje mest for sine kongers storhed, som Olaf den hellige og Haakon IV Haakonsson».

Vi kan ikke minnes å ha sett kong Olav V med tollekniv i hånd slik Snorre og Christian Krogh har tegnet Olav den hellige for oss. Men vi har sett ham i så mange andre sammenhenger: som skihopper i Holmenkol-

len, som lykkelig far, som alvorstynget soldat ved en hvit bjørkestamme, som lykkelig hjemkommen sønn da freden brøt løs, som sørgende mann ved en elsket hustrus bære; som lysende stolt bestefar og som staselig monark; som seirende seiler og som gammel hederskar med stokk i hånd. Og vi har sett ham på kirkevei, en vei han ikke har gått først og fremst av plikt, men av kjærlighet.

Våre barn og barnebarn har gjenkjent bestefars eller oldefars skilue og eplenikkens på bildene av skiløperkongen. Og noen av oss har kanskje forsøkt oss på et mini-hoffkniks på ski da vi oppdaget at mannen som hadde gått til side for oss der vi kom farende utfor en kneik i Nordmarka, var Norges konge.

Han er ikke av den sorten som roper «av veien, av veien» i utide, den karen: Det var det «selveste presten» som gjorde, om vi minns vår Asbjørnsen og Moe rett. Eventyrkongen i svalen ønsket selv Askeladden velkommen til gårds, han — slik skal vår konge være. Slik er kongen i våre hjerter: Han tar flosshatten på — for å ta den av for skolebarna . . .

UKJ

Sigrid G. Holm